

NOVEMBER

1 P Val svot.

2 S Ver. duše

3 N 21. pob.

4 P Karol

5 T Čaharja

6 S Lenart

7 C Janez

8 P Bogomir

9 S Teodor

10 N 22. pob.

11 P Martin

12 T Avrellj

13 S Stanislav

14 C Jozafat

15 P Leopold

16 S Otmar

17 N 23. pob.

18 T Elizabeta

19 S Feliks V.

20 C Dar. Mar.

21 P Cecilija

22 S Klemen

23 N 24. pob.

24 P Katarina

25 T Silv.

26 S Virgilij

27 C Gregor

28 P Saturnin

29 S Andrej

V 30 dneh

30 številčk

za

12 Din

„GLAS NARODA“

LJUBLJANA -- NEBOTIČNIK

Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 20 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Tel.: 2566, int. 8069 Maribor, Aleksandrova c. 16. Tel. 2290, Celje, Prešernova 6/I

GLAS

NARODA

Uprava: Gajeva 1. Telefon 3855. - Ček, račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust Maribor, Aleksandrova c. 16. Tel. 2290, Celje, Prešernova 6/I

Današnja številka vsebuje:

Osiješka sodba

Obravnava proti morilcem kralja Aleksandra

Govor notr. ministra dr. Ko-rošca

Nujnih naravnih zakonov ni

Jubilej šole na Grabnu

Beda kmetov v Črni

Organizacija zun. trgovine

Osiješka sodba

Če naši državljani, pridobitniki in industriji, spadajo pod oblast strogih zakonov, kadar se kaj pogreša proti interesom države, zakaj ne bi enako spadali tudi predstavniki tujega kapitala...

Menili so, da bodo s pomočjo svojih vidnih zvez in zaradi uglednega socialnega položaja mogli vse skupaj potlačiti...

(Iz govora drž. tožilca dr. Mauroviča.)

Po šestmesečnem postopanju je danes osiješko sodišče izreklo obsodbo proti številnim osebnostim, ki so z raznimi kaznivimi dejanji škodovali državo za ogromno premoženje.

Družba Našiče je največje podjetje v državi. Povprečno ima 7500 stalnih delavcev in 4000 sezonskih. Njene obrate vodi 21 ravnateljev in prokuristov, zaposlenih je 200 uradnikov in 629 nameščencev. Parnih žag ima podjetje v naši državi 9, s skupno 4300 k. s. Nadalje razpolaga Našička s 612 km železniške proge, z 2 parobrodoma in 13 šlepi. Od leta 1924. do 1934. je nakupila Našička za 265 in pol milijona dinarjev gozdov na javnih dražbah. Državi je plačala za eksploatacijo njenih gozdov v desetih letih 57 milijonov dinarjev.

Kakor pa je podjetje samo po svoji razsežnosti ogromno, tako je tudi takozvana »našička afera« največji proces, kar jih je kdaj bilo v Jugoslaviji. Ze enkrat smo podčrtali dejstvo, da bi celo Staviski ostrmel, če bi slišal, kako so znali delati glavni junaki Našičke. Vse ogromne dimenzije tega strahotnega ropanja in sistematične plenitve jugoslovanskega narodnega premoženja nam stopijo pred oči šele, če ves ta proces pregledujemo in analiziramo. Ze samo zasliševanje generalnega direktorja Našičke, Sohra, je ugotovilo, da je plačala družba v petih letih skoro 37 milijonov dinarjev za podkupnine. Seveda so gospodje te izdatke knjižili kot »diskretne«. Samo v letu 1929/30 je izplačala družba 18 milijonov podkupnin. V štirih letih je Našička dobavila državi pragov, drv in drugega materiala za 135 milijonov dinarjev, skupna vsota vsch faktur pa je znašala v tem času 1.135.000.000 Din. Preiskava je pokazala, da se je udomačil čisto določen sistem podkupovanja pri prevzemanju lesa in materiala. Tako so člani komisije dobivali 10 do 50 par od vsakega prevzetega železniškega praga, prometno osebe po 5 Din od vagona, gozdni svetniki po 10.000 Din na leto, občinski beležniki, sreski načelniki in drugi uradniki manjše vsote od 500 do 3000 Din.

Toda glavni dobiček, ki je bil seveda najmanj dvajsetkrat večji od teh majhnih »napitnin«, je šel tujcem v malho.

Milljarde in milijarde vrednosti ležijo v naših gozdovih in rudnikih in vsako tuje podjetje, ki izkorišča le en naš rudnik ali eno gozdno veleposestvo, doseže na leto na desetine milijonov čistega dobička in plačuje tudi 100% dividendo, kakor potrjuje Bor. zakon.

Ne od gozdov, ne od rudnikov, temveč morajo naši davkoplačevalci marsikatero leto še doplačati...

In zakaj? Odgovor je lahak — Našička. In v tej Našički aferi leži prokletstvo vsega našega uboštva.

Končno pa je vendar pričel sveder pravice vrtati tudi v ta korupcijski blok, ki je dosedaj veljal za nepremagljivega, kakor je to izjavil sam državni tožilec dr. Maurovič. Današnji proces je prva eksplozija mednarodno povezane korupcije, ki se je z najogabnejšimi sredstvi dokopala v našo državo in desetletje v njej dejansko gospodarila.

Je pa to tudi prva eksplozija našega domačega korupcionizma, ki se je v vsej vojni dobi tako strahotno razbohotil po naši državi. Osiješko sodišče je obziral po pravici in po zakonu. Ni bilo tu obzirov na visoke položaje prizadetih, in kar je glavno one »veze«, ki tako rade preprečijo vsak temeljit vpogled za kulise in razkrinkanje krivice, nepoštenja in zločinov, te »veze« so odpovedale. Vsa jugoslovanska javnost samo želi, da bi odpovedale za vedno.

Vemo tudi, da je našička afera predstavljala najhujši blok korupcionizma, zato tudi prav nič ne dvomimo, da bodo tej eksploziji sledile druge v vseh aferah in afericah, kjerkoli je imel korupcionizem plodovita tla.

Našička afera in njen zaključni epilog nosita v sebi visoko moralno injekcijo vsemu našemu narodu, ki je že ubopoval nad pravico in skoro pričel dvomiti ali je poštenje v resnici čednost in ne nalivnost, kakor so ta že tako redki pojav ocenjevali ironično in tudi resno, premnogi opazovalci našega javnega življenja. Kakor je Staviski predramil francoski narod in ga usmeril na pota etike in morale, tako bo tudi osiješka

Velika napetost na Dalinem Vzhodu

Pred novo kitajsko-japonsko vojno

Japonska je v severni Kitajski zanetila močan avtonomističen pokret, ki namerava proglasiti „Avtonomno medpokrajinsko zvezo severne Kitajske“ — Nankinška vlada pripravlja oborožen odpor proti novemu japonskemu prodiranju

Kod stezajo Japonci svoje roke?

Na sliki vidimo ozemlje Severne Kitajske, in sicer severno in južno Kitajskega zidu. Severni del je že v japonskih rokah. Južni del severne Kitajske, t. j. takozvana demilitarizirana zona južno Kitajskega zidu, pa se je te dni izrekel za samostojnost in neodvisnost od Nankinga pod — japonskim vodstvom. Poročila pravijo, da bo ta avtonomnost proglašena že jutri. Nankinška vlada pa pripravlja vojaški odpor proti tej japonski akciji.

»Avtonomna zveza severne Kitajske«

Tokio, 18. novembra. Agencija Havas poroča: Čeprav se v japonskem zunanjem ministristvu ne potrjujejo vesti, ki bi kazale na to, da Japonci podpirajo avtonomistični pokret v severni Kitajski, vendar priznavajo merodajni faktorji v ministristvu, da so zelo

dobro obveščeni o prodornostih tega pokreta. Med drugim so izjavili, da bodo severne kitajske pokrajine ustanovile svojo avtonomno državno zajednico z imenom »Avtonomna medpokrajinska zveza severne Kitajske«. Oblast v teh deželah se bo orientirala docela proti komunistom. Nadalje naglašajo v zunanjem ministristvu, da bo Japonska eventualno akcijo nankinške vlade proti avtonomistom smatrala kot prekršitev pogodbe o premirju, sklenjene v Tankuju, in pekinškega sporazuma. Inicijativo za ustanovitev avtonomne severne Kitajske je dal general Sungecuang. Vse kaže, da je o svojih načrtih obvestil vrhovno poveljstvo japonske vojske. Avtonomna severna Kitajska bo bržkone sklenila vojno zvezo z Mandžurijo, ki bo naperjena proti komunistični akciji. Nadalje se potrjuje, da bo proglas o ustanovitvi avtonomne severne Kitajske izdan že 20. t. m.

Peking, 8. novembra. a. Včeraj je takozvana mongolska konjenica zavzela šest okrajev vzhodnega Čaharja. Okupirano ozemlje obsega rudnike železa in se razteza do železniške proge, ki vodi proti Suji Juanu. Vse kaže, da gre za »mongolsko avantgardo«, ki so jo organizirali Japonci iz delov bivše armade vzhodno-azijske lige.

Sankcijska vihra — nevaren moment

Laval ni uspel... Kai sedaj?

V Italiji prepevajo pesmi in vzdikajo proti sankcijam

Pariz, 18. novembra. Agencija Havas poroča: Kakor znano, stopijo danes v veljavo sankcije proti Italiji. Nekateri listi izražajo spricho tega svoje obžalovanje, da Lavalu ni uspelo s svojim posredovanjem med Rimom in Londonom omogočiti kompromis se pred današnjim dnem. Listi naglašajo, da se v Rimu ne dajo prepričati, da bo Laval tudi v bodoče skušal posre-

Izjava japonskega vojnega ministra

Japonski vojni minister je dal poročevalcu lista »Niči Niči« izjavo, da bo japonska vojska nastopila z vso odločnostjo v primeru, da bi maršal Čangkašek skušal s svojo vojsko preprečiti proglasitev avtonomije severno-kitajskih dežel.

Drugi listi so objavili poročila iz Tientsina, da je japonska vojska v Kvantunu pripravljena na vsako eventualnost. Listi naglašajo, da bo poveljstvo japonske vojske v Kvantunu uradno opozorilo kitajske oblasti, da bo s silo ustavilo kitajsko vojsko, če bi skušala prodreti v severno-kitajske pokrajine, da bi preprečila proglasitev avtonomije severnih pokrajin. List »Hoči Šimbun« poroča, da je kitajska vlada pooblastila generala Fengjuszunga, da zbere sto tisoč vojakov za akcijo proti avtonomistom v severni Kitajski.

Tokio, 18. novembra. Polslužbena japonska agencija Rengo poroča, da bo pojutrišnjem razglašena avtonomija severnih kitajskih dežel.

Tokio, 18. novembra. AA. Listi so objavili tajno rusko-kitajsko pogodbo proti japonskemu prodiranju na Kitajskem.

Položaj v Afriki

Pariz, 18. novembra. r. Imenovanje generala Badoglia za vrhovnega poveljnika italijanske vojske v Vzhodni Afriki je v Parizu izzvalo veliko pozornost. »Tempe« sodi, da bodo skušali sedaj Italijani bolj naglo prodirati proti Abesiniji. De Bono, pravi list, je skušal čimbolj prizanašati italijanski vojski. Ker pa se je sedaj ves svet postavil proti Italiji, so se v Rimu odločili, da čimprej izvojujejo odločilno zmago proti Abesincem in tako prisilijo neguša k pogajanjem na bazi, ki bi Italiji omogočila doseči stvarne koristi.

O borbeni izjavi fašističnega Velikega sveta proti sankcijam pravi list: Če se vpošteva, da so bile sankcije sprejete soglasno, spricho dejstev, da je Italija prekršila določbe pakta DN je obžalovati, da jih Italija izkorišča za vzbujaenje borbenih občutkov italijanske javnosti proti onim državam, ki so izvršile samo svojo mednarodno dolžnost.

Badoglio že na potu

Rim, 18. novembra. AA. Dosedanji načelnik italijanskega glavnega generalnega štaba maršal Badoglio bo bržkone že danes odpotoval iz Napolija v Vzhodno Afriko.

Pariz, 18. novembra. Agencija Havas poroča, da prispe maršal Badoglio 26. ali 27. na severno abesinsko fronto. V Masavi se bo sestal z maršalom De Bonom, ki bo takoj nato odpotoval v Italijo. Sodeč po tempu, v katerem se vrši abesinska koncentracija, odločilne bitke ni pričakovati pred koncem decembra. Možno je, da se bo dotlej skušalo abesinsko vprašanje rešiti po diplomatski poti.

Berlin, 18. novembra. DNB poroča iz Addis Abebe: Odstavitev generala de Bona ni na-

Zakaj Badoglio in ne De Bono?

pravila posebnega presenečenja v krogih abesinske vlade, ker je znano, da je ras Desta s svojimi četami pri Lugerandiju prizadejal velike izgube italijanskim četam. V tem porazu vidijo enega izmed vzrokov za odstavev maršala de Bona.

Boji na severu

Asmara, 18. novembra. Vojni poročevalec DNB je oddal po radiu naslednje poročilo:

Na severnem bojišču je armijski zbor generala Maravigne nadaljeval prodiranje vzdolž reke Takaze. Manjši oddelki abesinske vojske so ponovno prekorčili reko, a so bili vsakokral zavrnjeni. Na nekem mestu ob reki je prišlo do hujšega spopada med prednjimi stražami in je bil poveljnik abesinskega oddelka vjet. Letala vršijo izvidniške polete do jezera Asangi. Napadalna letala so bombardirala Antalo. Vse kaže, da je nasprotnik že evakuiral to mesto.

Pred veliko bitko na jugu

Addis Abeba, 18. novembra. AA. Merodajni faktorji danes niso prejeli nikakih vesti s fronte. Pričakuje se pa, da bo v kratkem prišlo do velike bitke blizu Dagabura v Hararski deželi.

Delavcem groze

Asmara, 18. novembra. AA. »Quotidien de Eritrea« je objavil danes opomin delavcem, ki so zaposleni pri gradnji cest in v katerem opozarja na rok delavnih pogodb. Kakor se zahtuje, je nastalo med delavci veliko vznemirjenje, ker oblasti stalno odlagajo njihov povratek v domovino. Pristojne vojaške oblasti opozarjajo delavce na to, da morajo biti disciplinirani v interesu italijanskega napredka in jim grozi, da bodo izdali stroge odredbe proti onim, ki se ne bodo vedli primerno, ko se vrnejo v Italijo. Naknadno se je izvedelo, da so blizu Aksuna našli obširno korespondenco, ki sta jo vodila abesinski cesar in ras Sejum. Iz pisem se vidi, da so se Abesinci pripravili na energično obraunbo.

razumejo sankcijske akcije. Italijanska vojska proti Abesiniji je čisto kolonialnega značaja. To dejstvo kaže na nesorazmernost Mussolinijevih zahtev napram italijanskemu narodu in koristi, ki jih lahko Italija pričakuje od svoje eventualne zmage v Abesiniji.

Tudi snoči je zasedal Veliki fašistični svet

Rim, 18. novembra. AA. Veliki fašistični svet nadaljuje svoje zasedanje nočjo ob 22. Na nočnejši seji bodo proučili notranji in zunanje politični položaj. Nato bo veliki fašistični svet po vsej priliki prešel na finančna vprašanja.

Rim, 18. novembra. Agencija Stefani poroča: Ker se prično danes izvajati sankcije, so na vsel javnih in zasebnih poslopih po vsej Italiji razobesili zastave, kakor določa sklep sobotnega sestanka velikega fašističnega sveta.

Rim, 18. novembra. Havas poroča: Davi so bile okrašene vse hiše z zastavami. Mladenci v skupinah hodijo po prestolniških ulicah in nadzorujejo, ali so vse hiše in trgovine brez razlike razobesile zastave. Od časa do časa se zbirajo sprevodj z zastavami na čelu.

Marsejski proces

Obravnava proti morilcem našega Viteškega kralja

Prisotnih je preko 100 francoskih in tujih novinarjev, 30 kinematografskih reporterjev — Predsednik je prekinil sejo zaradi izpadov branitelja Desbonsa

Aix en Provence, 18. novembra. AA. Danes je v Aixu-en-Provence solnčen dan. Ze od petih jutraj je bilo čuti po ulicah povečan promet, ker so z vseh strani, zlasti iz Pariza in Marseilla prihajali avtomobili z novinarji in drugimi osebnostmi, ki bodo spremljali sedanjí proces.

Pred vhomom v mesto je moral vsakdo pokazati svoje listine. Današnji jutranjiki iz Pariza in Marseilla posvečajo dolga poročila procesu, pišejo o sestavi sodišča, o marsejski tragediji, o organizaciji vstahev itd. Listi poudarjajo, da so vsi obsežni ukrepi radi tega procesa potrebni in na mestu. Glede obtoženca Mija Kralja, ki je simuliral blaznost, listi poudarjajo, da je normalen.

Ze snoci je prispelo v Aix en Provence kakih sto francoskih in tujih novinarjev in 30 kinematografskih in fotografskih operaterjev. Ves čas procesa bo sodišče razpravljalo od devetih do 12. dopoldne in od 14. do 18. popoldne.

Sodišče je sestavljeno tako, kakor so listi že poročali. Predsednik je De la Broie, sodnika sta Peruggi in Cantes, njun namestnik Malestini. Državni tožilec je Rolle, njegov pomočnik pa Sere.

Pričetek obravnave

Aix en Provence, 18. novembra. AA. Ob 8.40 so v sodno dvorano pripeljali obtoženca Pospisila, Kralja in Rajića. Obtoženca je spremljalo sedem orožnikov. Ko so obtoženci zavzeli svoja mesta, so jih številni fotografi in kinooperaterji posneli z vseh strani.

Pospisil je bil sprva zelo svez in je s smehom ogledoval občinstvo. Prav tako se je malone histerično smehljajal Kralj. Rajić pa je zelo slab in vdrtih oči. Izgleda zelo slabo in je podoben živemu mrtvecu.

Nato je k obtožencem pristopil njihov zagovornik Desbons in spregovoril z njimi nekaj besed.

Ob 9.10, so že bili novinarji in občinstvo na svojih mestih. Pospisil je miren, Kralj se dalje smehlja, Rajić pa je tako slab, da ga je moral pri zamenjavi mesta s Pospisilom podpreti orožnik.

Na galeriji so bili svetnik francoskega poslanstva v Beogradu Knobel, jugoslovanski konzul v Marseilleu Lazarevič in odvetnik našega pariškega poslanstva Nikolje.

Naši novinarji so dobili najlepša mesta tik pred predsedniško mizo, vzporedno s klopmi porotnikov.

Ob 10.20 so prišli v dvorano sodniki. Najprvo njihov predsednik Dela Broie v rdečem plašču s hermelinastim ovratnikom. Za njim so prišli sodniki in državni tožilec. Prisotni vstanejo, da počaste navzočnost sodnikov. Nato objavijo, da je seja otvorjena.

Predsednik povzame besedo in v kratkem, toda zelo jasnim in odločnim govoru opozori vse prisotne, da se bo sodilo o zelo važni stvari, v kateri mora ostati francosko pravosodje na višini svojih tradicij. Predsednik nato obsoja udeležence marsejskega atentata in pravi, da je gostoljubna Francija s tem atentatom doživela hud udarec. Nato je s povzdignjenim glasom nadaljeval:

Ne morem otvoriti teh razprav, ne da bi vas pozval, da ohranite, čeprav ste pretreseni, med procesom, naj traja še tako dolgo, dostojanstvo, potrpežljivost in mirno tišino. Govor bo tu o krvavi in skrivnostni tragediji 9. oktobra 1934. Ne da bi bili spoštovali zakone gostoljubja in civilizacije, so tuji podlo ubili v naši državi našega proslavljenega gosta, velikega vojaka iz svetovne vojne, visokega prijatelja Francije, ravno v trenutku, ko je stopal na naša tla, sredi ovacij vsega francoskega naroda. Ob uri, ko je kot svojo prvo pot v spomin na žrtve skupnega gorja hotel prigrizati sveče pred spomenikom, ki ga je postavil v spomin naših vojakov, ki so padli na vzhodu.

Ta strašni zločin je terjal še drugo žrtev: umor velikega služabnika naše domovine Louisa Barthouja. Ta zločin je združil v smrti velikega suverena in velikega državnika, ki sta ne prestanto delala za mir. Potrebno je, da bo z vašim dostojanstvenim nastopom to zasedanje poslednji izraz spoštovanja spominu suverena, bojesti kraljeve in mladega kralja Jugoslavije. Izraz spoštovanja mora biti spominu Louisa Barthouja, apostolu zbliznanja med narodi, izraz spoštovanja bojesti njegove družine. Naj bi z načinom, polnim globokega spoštovanja in tuge, ki se bo z njim manifestiralo vaše globoko spoštovanje, francoski narod še enkrat manifestiral skupnost z narodom Jugoslavije v istih simpatijah in v isti bojesti.

S solzami se tu klanjam pred bojestjo Nj. Vel. kraljice Marije in izražam vse spoštovanje sodišča v Aixu en Provence Nj. Vel. kralju Petru II., nasledniku viteškega kralja Aleksandra.

Nato povzame v veliki tišini besedo državni tožilec Rolle, ki se takisto s svoje strani pokloni spominu blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in spominu pokojnega francoskega ministra Barthouja.

Nato se dvigne odvetnik obtoženec Desbons, ki z drhtečim glasom in ves razburjen pravi: Pridružujem se besedam g. predsednika kot star bojovnik in se klanjam spominu starega bojovnika, ki je izgubil svoje življenje v Marseillu.

Ob 9.15 je bila volitev porotnikov. Istočasno je sodišče določilo tolmače. Prisotna sta dva tolmača, Miljutinović, jugoslovanski dijak in neki francoski oficir. Predsednik pozove tolmača, naj vpraša obtožence, ali jih sprejmejo za svoje tolmače. Rajić in Kralj odklonita, da bi jim bil Miljutinović tolmač, s francoskim oficirjem se pa zadovoljita. Isto stori Pospisil.

Predsednik prekine razpravo

Branilec Desbons navaja nekatere pripombe, Predsednik ga opozori z besedami:

Pazite na zakon in bodite stvarnejši. Ker se je Desbons v svojem ogorčenju tako razburil, da je dvakrat skočil predsedniku v besedo, ko je govoril, je predsednik prekinil sejo in s sodniki in državnim tožilecem zapustil dvorano.

Odvetnik Desbons ostane na svojem mestu in začne nekaj pisati.

Ob 9.30 se je razprava nadaljevala

Seja je bila prekinjena, da bi se duhovi nekoliko pomirili. Ko se je seja nadaljevala, je povzel besedo državni tožilec Rolle in izjavil:

Desbons je hotel govoriti o tolmaču Miljutinoviću, ki je tu navzočen in ki se mu ne more pripisovati takšne kvalifikacije, ki mu je pripisuje Desbons. Govoril je pa o drugih tolmačih, ki se ne tičejo sodišča, ker za razpravo ne pridejo v poštev. Državni tožilec prosi, naj se razprava nadaljuje v popolnem miru in dostojanstvu. Brez incidentov na tem procesu ne bo — vendar pa bo treba storiti vse, da bo teh incidentov čim manj.

Aix en Provence, 18. novembra. AA. Po prekinitvi seje se je nadaljevalo zasliševanje vseh obtožencev.

Do konca te seje je trajalo zasliševanje obtoženega Kralja. Odvetnik Desbons je pri vsaki priložnosti skakal v besedo in večkrat prekinil predsednika. Zmerom je govoril o isti stvari, to je, da so bile izpovedbe obtožencev v preiskovalnem zaporu storjene na nedopusten način. Prav tako je odvetnik Desbons zahteval, da študent Miljutinović ne bo za tolmača. Predsednik sodišča Dela Broie ni sprejel izvajanj odvetnika Desbonsa na znanje, temveč se je s tolmačem zadovoljil.

Pri zaslišanju sami je Kralj prekleceval vse, kar je bil priznal v prejšnji preiskavi. Priznal

je, da je res vstaš in da je prisegel voditelju vstahev, ni pa priznal, da bi se bil na Janka Puztli ali v njeni okolici ukvarjal s čim drugim, kakor s kmetijstvom. Tudi ni priznal, da bi bil imel lažno ime, in je tajil, da bi bili imeli uniforme in da bi bili motorizirani. Predsednik sodišča Dela Broie in državni tožilec Rolle sta pa opozorila na protislovja teh izpovedb s prejšnjimi Kraljevimi izpovedbami.

Proces se nadaljuje. V začetku zasliševanja Mija Kralja je obtoženec izjavil, da ne mara odgovarjati na vprašanja.

Predsednik vpraša obtoženca, kako in kdaj je postal član vstaške organizacije in ali je prisegel, da bo izvršil vse ukaze.

Mijo Kralj je naposled s sklonjeno glavo odgovoril:

Postal sem član vstahev leta 1933 s Paveličevim posredovanjem in prisegel.

Na nadaljnja vprašanja je skušal Mijo Kralj odgovarjati izbegavajuče. Tako je na predsednikovo vprašanje, ali je bil med tistimi, ki so se vadili na Janka Puztli, odgovoril najprej, da je bil samo v okolici Janka Puztli, nato je pa dejal, da je bil pri neki priložnosti tudi na Janka Puztli sami.

Državni tožilec Rolle pravi: Bili ste na posestvu, in sicer na posestvu, kjer so se ljudje vsak dan vadili streljanja.

Ko je zagovornik Desbons skušal osporavati prejšnja obtoženčeva priznanja, je predsednik pripomnil, da so Kralj in drugi obtoženci to že priznali pri preiskavi. Predsednik je pri tem dodal, da se mu zdi, da imajo obtoženci namesto lajli vsa svoja prejšnja priznanja.

Nato je predsednik vprašal obtoženega Mija Kralja, ali so teroristi obodili na smrt blagopokojnega kralja Aleksandra. Obtoženec je izjavil, da na to vprašanje ne more odgovoriti.

Nato je predsednik vprašal obtoženca, ali je v dunajskem zaporu prišel k njemu neki polkovnik, vodja vstahev. Mijo Kralj je molčal, nato je pa izpovedal, da ni dobil nikakega obiska.

S tem se je končala dopoldanska razprava. Popoldne se bo razprava nadaljevala.

Govor ministra dr. Korošca

na občnem zboru Zadrúžne zveze

Ljubljana, 18. novembra. AA. 18. t. m. se je vršil občni zbor Zadrúžne zveze, v Ljubljani, ki ga je vodil predsednik zveze, notranji minister dr. Anton Korošec. Na tem občnem zboru je imel minister dr. Anton Korošec tale govor:

Letošnje leto bo najhujše leto za nas v gospodarskem oziru. Izdatki ostanejo isti, dohodki so pa čedalje manjši. To velja za posameznike kakor za državo. Državni proračun bo letos sestavljen na drug način, kakor je bil to običaj. Sestavljen bo redni proračun, ki bo obsegal redne dohodke in redne izdatke, izredni proračun bo pa obsegal izredne izdatke, investicije. Redni proračun bo uravnotežen. Od izrednega proračuna se bo pa izvršilo le tisto, za kar bo kritje.

Računati je treba s tem, da bodo dohodki od davkov manjši zaradi slabih gospodarskih razmer, zlasti zaradi suše. Pred vsem bo pa treba skrbeti še za podporo pasivnim krajem, ki so v hujšem položaju, kakor prejšnjaja leta. V Sloveniji prideta v poštev kot pasivna kraja Bela Krajina in Haloze vse do smarskega sreza.

Svetovna kriza se ni izboljšala, in dokler ni splošnega zboljšanja, tudi ni pričakovati, da bi se stanje pri nas bistveno izpremenilo. Nas zlasti pritiska denarna kriza. Nekateri zavodi, in sicer večji, imajo nekaj denarja in prometa. Toda večina jih je v hudi stiski. Po vojni so bili sicer čisti, ko so zadrage imele dovolj denarja, celo majhne zadrage so razpolagale z milijoni in so zato ponujale denar vsakomur, kdor ga je le hotel. Tega je zdaj konec. Vračamo se k majhnim zadržam in majhnim bilancam.

Med ljudstvom je nekaj denarja. Ta pa ne pride v zadrage, ker do njih zdaj ni zaupanja. Denar gre zdaj v nogavice, gre tudi v državno Hipotekarno banko in v Poštno hranilnico. Denar v nogavicah je neproduktiven, državna Hipotekarna banka in Poštna hra-

nilnica pa denar jemljeta ter ga v isti meri ne vračata. Toda če kdo sprejme, mora tudi dati. Zato bi ali država morala podpirati zadrúžništvo, ali morajo pa državni zavodi dati kredite tudi v vseh krajih in vsem ljudem, ki kredite potrebujejo.

Zadrúžništvo se mora zdramiti in mu je treba pomagati. Tega se zaveda tudi država in kmetijski minister študira in dela načrte za izboljšanje. Denar za podpiranje zadrúžništva se mora dobiti.

Pojavljajo se zdaj kritiki, ki pravijo, da ni bilo prav, da se je denar dajal temu in onemu, in so zdaj nastale izgube. Kritikovati je danes lahko. Toda tisti, ki danes kritikujejo, se takrat, ko se je denar dajal, niso oglasili.

Ni bilo zdravo, da se je zadrúžništvo razvijalo v veliko. Zato se je treba vrniti k malemu zadrúžništvu, ki bo polno ljubezni do bližnjega in ki bo pripravljeno pomagati potrebnemu. Treba se je navaditi majhnega obsega in dela s skromnimi sredstvi.

Naše gospodarstvo je zdaj pred vprašanjem, kakšne posledice bodo imele zanj sankcije proti Italiji. Izvoz lesa ni prepovedan, in tako glede najvažnejšega našega izvoznega blaga ostane še dalje možnost izvoza. Izmed predmetov, ki nas zadevajo, je edino izvoz konj prepovedan, toda ta izvoz bi se itak moral omejiti, ker se že kaže pomanjkanje za domačo potrebo.

Vprašanje zadrúžništva ni rožnato, toda zato ni treba izpustiti pameti, temveč je treba držati, kar se držati da. Sicer bo nekaj brodolomcev, toda kar se bo dalo izboljšati, se bo izboljšalo. Ne smemo kloniti duha, v skromnosti moramo skrbeti drug za drugega. Zadrúžni ideal — ljubezen do bližnjega — mora ostati. Nergače, ki nas v našem optimizmu ovirajo, moramo izločiti, ker branijo drugim, da gredo po poti svojih idealov. Ostanimo zvesti idealu zadrúžništva, ki je: Ljubezen do bližnjega.

Izjava belgijskega poslanika

Gospodarske odnošaje med Belgijo in Jugoslavijo ovira samo nezadostno medsebojno spoznavanje

Beograd, 18. novembra. AA. Belgijski poslanik na našem dvoru grof Romery de Visnet je dal poročevalcu agencije Avale tole izjavo:

Belgija je pristala na sankcije. Zakaj? Preprosta stvar. Belgija je prav tako kakor Jugoslavija zasnovala svojo zunanjo politiko na DN. Sprejeli smo obveznosti do te visoke mednarodne ustanove. Podpisali smo pakt DN. Zato smo ga dolžni spoštovati. Ker se italijansko-abelinski spor ni dal urediti ne neposredno med sprtima strankama ne preko arbitražnega odbora, je stopil v veljavo člen 16 pakta DN. DN je označil napadalec. Predložili so in sprejeli so sankcije. Belgija je nanje pristala. Spoštovali smo svoj podpis in izpolnili svojo besedo. Sicer pa izvajamo samo gospodarske sankcije pod 1, 2 in 3. Vprašanje vojaških sankcij odpade, ker ne bi bile možne. Toda posebno želim poudariti, da smo, če smo pristali na gospodarske sankcije

proti Italiji, to storili ne zaradi kakšne antipatije ali kakšnega sovražnega čuvstva, ki bi mu hoteli dati izraza do te države ali do italijanskega naroda. Nikakor ne! Italijansko-abelinski spor je zadeva, ki se nas, prav tako kakor vas, tiče le posredno kot člana DN. Belgija izvaja sankcije zgolj zato, ker je tako kakor v preteklosti tudi zdaj hotela izpolniti svoje obveznosti. Izvajanje sankcij proti Italiji nas je v ostalem zelo hudo zadelo. Hoteli bi dokazati? Italija je ena izmed redkih držav, s katero je naša trgovinska bilanca aktivna. Ko smo prepovedali izvoz v Italijo, smo se zavedali, da bo naša država utrpela znatne izgube, ki jih bo težko nadomestiti.

Na vprašanje o razmerju med Jugoslavijo in Belgijo je g. poslanik izjavil:

Naši politični odnošaji so odlični in se mi zdi, da ne morejo biti boljši. Naše medsebojno go-

spodarsko razmerje je dobro in ima vse potrebne pogoje, da se še dalje razvije. Smo dve državi, ki se dopolnjujeta. Jugoslavija je kmetijska država, Belgija pa je znatno industrializirana država. Mi smo med kupci jugoslovanskega izvoza na šestem mestu. Le eno je, kar se zdi, da ovira naše gospodarske odnošaje, in to je nezadostno medsebojno spoznavanje naših dveh narodov. Moramo mnogo delati v tem smislu, v obeh državah je treba razviti dobro organizacijo propagande. V Beogradu in Bruslju smo ustanovili posebne odbore za pospeševanje gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Belgijo. V teh odborih sede ugledne osebnosti iz gospodarskih krogov obeh držav. Dosedanji uspehi so vredni velikega priznanja, toda mnogo se da še storiti.

Sodba v Našički aferi

Osiijek, 18. novembra. AA. Danes dopoldne je bila razglašena razsodba v Našički aferi. Obsojeni so:

Dr. Svetozar Grgin, na pol drugo leto ječe, dr. Filip Schlesinger na dve in pol leta ječe, Zita Živanović na tri leta ječe in trajno izgubo državne službe, Adolf Schlesinger na sedem let ječe, Aleksander Sokr na osem let ječe, Alfred Čučka na eno leto in osem mesecev ječe, Viktor Guttman na eno leto in štiri mesece ječe, Dr. Zvonimir Bratanić na dve leti ječe, Ervin Lovrić na eno leto zavora, Alfred Spitz na eno leto in šest mesecev ječe, Mavro Sulić na štiri leta ječe in trajno izgubo državne službe, dr. Nikola Nikić na štiri leta ječe, izgubo državljanjskih pravic in trajno izgubo javne službe, dr. Dragoljub Jevremović na tri leta ječe, izgubo državljanjskih pravic in izgubo državne službe za vedno, Ervin Sartoli na eno leto ječe in izgubo državljanjskih pravic za tri leta, Zoltan Herzog na eno leto in štiri mesece ječe, Filip Winter, Rihard Baumgartner, Hinko Bedenić, Josip Fišer, Grajner Julij, Aladar Leimdorfer po osem mesecev zavora, Geza Fejte na eno leto zavora, Feodor Bukovala, Dragutin Čakarević, Vladimir Černi, Miloš Cirković in Franc Istenić po dva meseca zavora, Pavel Fekete na en mesec zavora, Mirko Fridman na tri mesece zavora, Aleksander Kezić, Viktor Kladnik, Trajka Kotević in Lazar Ciril po en mesec zavora. Gligorij Lisa, Djordije Marković, Milutin Martinović in Grigorij Misić po pet mesecev zavora, Galeb Midić na tri mesece zavora, Dragomir Nedeljković na en mesec zavora, Jovan Nišiforović na dva meseca zavora, Franjo Ogorelec na šest mesecev zavora, Dimitrij Pastuhov na dva meseca zavora, Viljo Rajman na deset mesecev zavora, Milisav Stisović na tri mesece zavora, Pavle Čirng na tri mesece zavora, Mihajlo Žuravjev na tri mesece zavora. Ostali obtoženci pa so bili oproščeni.

Aca Stanojević je obolél

Beograd, 18. novembra. b. Aca Stanojević, šef Jugoslovanske radikalne zajednice, je večraj nenadoma obolél na influenco. Kakor smo doznali, njegova bolezen ni nevarna. Vendar so starega Aca Stanojevića prepeljali v sanatorij Vračac, kjer bo ostal do končnega ozdravljenja.

Zadnie vesti

Pobuna Abesincev v Makali

London, 18. novembra. Reuter poroča iz Addis-Abebe: Abesinska vlada uradno izjavlja, da je v zasedenih krajih v pokrajini Enderti blizu Makale prebivalstvo napravilo pobuno proti Italijanom. Italijanski letalci so uporniške vasi bombardirali.

Abesinski vdor v Eritrejo

Addis-Abeba, 18. novembra. Havasov posebni dopisnik poroča: S poučene strani se doznavo, da se je nekemu abesinskemu oddelku, ki pripada vojski rasa Sejama, posrečilo odbiti napad desnega krila italijanske vojske. Ta oddelok stoji zdaj med Adu in mejo. Njegove lege se ni moči točno določiti. Podpiral bo na zapadu čete dedžasa Saileja, ki stoji ob reki Setiti. Tej abesinski koloni se je posrečilo pravarati čete generala Maravigne o svojih pravih namelih: vse kaže, da prodira dalje proti Eritreji.

Splošna mobilizacija v Mandžuriji

Pariz, 18. novembra. Havas poroča iz Pekina: Po vesteh iz Tientsina je Mandžurija proglašila splošno mobilizacijo. Danes je v Camhajuan prispel velik transport japonskega vojnega materiala. Med drugim je prišla pošiljka 18 letal.

Jurij II. se vrača

Atene, 18. novembra. b. Današnji atenski listi prinašajo obširna poročila o prihodu kralja Jurija II. v Grčijo. Kralj Jurij II. je danes dopoldne prispel v Firence. Na železniški postaji sta ga dočakali njegovi dve sestri princesi Irena in Jelena. V Firence so spremljali kralja Jurija poleg članov oficijelnega grškega odnošanstva tudi predstavniki italijanskega kralja. Kralj Jurij II. bo ostal v Firenci do jutri jutraj. Odtod bo odpotoval v Brindisi, kjer se bo vkrcal na ladjo, ki ga bo odpeljala v Grčijo. Ladjo, na kateri se bo vračal kralj ponovno v svojo državo, bodo spremljale italijanske bojne ladje. Privetkuje se, da bo kralj Jurij II. stopil na grška tla v netek ali soboto 22. oziroma 23. novembra.

Vremenska napoved

Novi Sad: Prevladuje oblačno in vetrovno vreme po vsej kraljevini. Dežuje v zapadnih krajih in deloma v sredini države. Temperatura se je precej dvignila, minimalna Užice 3 C, maksimalna Omišalj 18 C.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno, padavine, ponekod sneg.

70 let stari ameriški senator Borah, ena izmed najmočnejših osebnosti sodobne Amerike, potuje po Ameriki in agitira zase, kajti prihodnje leto bo Rooseveltov protikandidat pri volitvah novega predsednika.

Naš Korotan

Usoda slovenskih občin na Koroškem

Dolgoletni slovenski župan Rainer odstavljen

Golovo zadovoljstvo vlada med prebivalstvom, ako stoji na čelu občine mož dobrega gospodarskega uma, kremenitega značaja, do katerega imajo vsi občani zaupanje, in ki tudi s svojim delom dokazuje, da je mož na svojem mestu. V stari demokratično urejeni avstrijski državi so zastavili tudi koroški Slovenci vse svoje sile, da so dosegli čim večje število zastopnikov v občinskih odbore. Pri občinskih volitvah po plebiscitu pa se je pokazalo, da je v sredini narodno zavednih Slovencev veliko mož, do katerih so imeli popolno zaupanje tudi tisti volilci, ki so pri deželno in državnozbornskih volitvah oddali svoje glasove drugim — nemškim strankam in s tem dokumentirali svojo politično in narodno pripadnost k nemstvu. Na ta način je bilo mogoče in je razumljivo, zakaj so koroški Slovenci še pri zadnjih občinskih volitvah, ki so se vršile spomladi leta 1932, dobili tretjino vseh odbornikov in 14 županov v slovenskem ozemlju.

Po uvedbi avtoritarnega režima pa so se tudi na tem polju razmere močno spremenile in sicer v škodo slovenskega življa. Država je razpustila komunistično, socialno-demokratično in nato še narodno-socialistično stranko in s tem razveljavila tudi mandatne povelje vseh teh strank. Prišlo je do tega, da nekateri občinski zastopi niso bili več sklepni, ker je odpadla večina odbornikov. Za te občine je imenovala deželna vlada komisarija, ki nikakor ni bil v vseh slučajih domačin, temveč pripadnik druge občine ali uradnik deželne vlade.

Oktober lanskega leta je bil sestavljen novi koroški deželni zbor v smislu stanovske reorganizacije države. Ta je izdelal občinski zakon, glasom katerega mora biti občinski odbor istakto sestavljen po principu vseh v občini bivaajočih stanov. Začetkom je bilo predvideno, da bodo občinski zastopi imenovani že začetkom tega leta. Toda razvoj je pokazal, da so občinski zastopi faktorji v javni upravi, na katere je treba polagati največjo pozornost, kajti ravno ti tvorijo najglobljo vez med ljudstvom in oblastjo. Radi tega sta imela deželna vlada in domovinska fronta težko nalogo, najti in nominirati osebe, ki bi v polnem obsegu odgovarjale temu namenu, in da se je pri imenovanju občinskih mandatov primumo upoštevala sila krščansko-socialnega in hajmverovskega kroga.

Pri imenovanju občinskih odbornikov za slovenski del Koroške pa je bilo treba upoštevati tudi slovensko narodno manjšino, ki predstavlja še danes skoraj tretjino prebivalstva. Ker se krščanski socialci na tem ozemlju do danes niso mogli uveljaviti, je postala edina hajmver zastopnica vseh volilcev, ki so pri prejšnjih občinskih volitvah oddali svoje glasove različnim nemškim političnim strankam. Zatorej je postal položaj Slovencev v upravi občin znatno slabši, kajti slovenski mandatarji imajo v novih, od deželne vlade imenovanih odborih samo enega zastopnika, medtem ko jih je poprej bilo tri, štiri, da celo pet. Pod pritiskom hajmvera je bilo na pr. mogoče, da je v novi katoliški Avstriji bil izvoljen v občini Bekštanj, ki je največja slovenska občina z nad 3000 volilci, in ki je bila do zadnjih občinskih volitvah pod vodstvom slovenskega župana, pred kratkim umrlega posestnika Franca Mertljana, za župana oseba, ki biva šele nekaj let v občini in ki je v izključno katoliški občini — protestant!

V nadi, da se je za Slovence v občinskih zadevah rešilo, kar se je pri tem položaju sploh dalo rešiti, je teden po končanih plebiscitnih slavnostih bil razpuščen novo imenovani občinski odbor občine Logaves. Občina, ki je bila narodno zavedna in ki je po plebiscitu neprenehoma stala pod umnim vodstvom župana Rainerja, ki je bil za časa plebiscitnih bojev od nemške strani mnogo preganjan in pretrpel z drugimi koroškimi narodnjaki internacijo v Litlzhofu, je prešla čez noč v nemške roke. Občinske posle je prevzel župan sosedne občine Vrbe, kapetan Heinz Erian, ki položaja v po-deželni občini nikakor ne more poznati in ki se s slovenskim prebivalstvom nikakor ne more razumeti.

S čim je neki župan Rainer, ki je vso dobo po plebiscitu v najlepšem redu vodil občinske posle in užival ne samo pri svojih občanih temveč tudi pri vseh uradih in daleč naokoli največji ugled, ogrožal javni mir in red? Mar s tem, da se ni udeležil nemških plebiscitnih slavnosti, ki jih je po vseh občinah priredila domovinska fronta? Ali se naj pomiri prebivalstvo občine Logaves s tem, da ob plačevalo

Nujnih naravnih zakonov ni, ostali so nam le verjetnostni računi

Predavanje docenta dr. B. Furlana

Ljubljana, 18. novembra.

V okviru rednih javnih predavanj našega »Filozofskega društva« je imel univ. docent g. dr. B. Furlan 16. t. m. dobro uspelo predavanje. Obilna udeležba občinstva je bila dokaz za aktualnost in zanimivost teme.

Pred 10 leti se bi bilo predavanje pod takim naslovom nekaj nezasiščenega. Toda razvoj teoretične fizike v zadnjih letih je pripeljal do tega, da so začeli fiziki dvomiti o absolutni veljavi kavzalnosti. Raziskovanja mikrokosmosa, atoma, so privedla do spoznanja, da ne moremo več govoriti o nujnih, neizpremenljivih zakonih, kakor jih je še pojmovala klasična mehanika preteklega stoletja. Planckova kvantna mehanika je pokazala, da v mikrokosmosu kakšne kavzalne definiranosti ne moremo dognati, ker s svojim opazovanjem motimo potek dogajanja. Nujnih naravnih zakonov ni več, ostanejo samo verjetnostni računi. Naravni zakoni postanejo statistična dejstva. Na tej podlagi nekateri radikalnejši fiziki kavzalnost sploh zanikajo in smatrajo vse potek dogajanja za indeterminirano zolo naključje.

Ko nas je predavatelj seznanil še z različno

filozofsko formulacijo klasične in nove valovne mehanike, je preciziral svoje stališče do »krize kavzalnosti«. Povdaril je, da moramo ločiti determinizem od kavzalnosti in izrazil je mnenje, da lahko velja kavzalnost v človeškem življenju in v makrokosmosu, čeprav nam ničesar ne koristi v mikrokosmosu, kjer radi posebnega stališča opazovalca ne moremo dati točne prognoze za potek dogajanja.

Viharen aplavz je nagradil predavatelja, ki je z globokim razumevanjem podal vpogled v najtežje probleme sodobne fizike.

Sledila je kratka debata, ki je pokazala, da med filozofi in fiziki še ni edinosti glede pojmovanja in izraževanja novih odkritij. Filozofija, predvsem spoznavna teorija, bo morala na vsak način upoštevati nove izsledke in z novo nastalega vidika prerешetati in znova precizirati dosedanja spoznanja. To velja zlasti za filozofsko šolo našega filozofa dr. Vebrja.

Številna publika, ki se je udeležila predavanja, pričla, da vlada precejšnje zanimanje za filozofske probleme in da je bila zato ustanovitev »Filozofskega društva« res kulturna potreba.

H. L.

Jubilei šole na Grabnu

Ljubljana, 18. nov.

Leta 1875. je mestna občina ljubljanska zgradila na Grabnu lepo dvonadstropno šolo, ki je veljala 75.000 goldinarjev. Iz nje je nastala II. mestna deška šola, ki se dandanes imenuje Državna II. deška narodna šola. V poslopju sta tudi pomožna šola in obrtna nadaljevalna šola. Šola bo 60 letnico svojega jubileja obhajala na nenavadno slovesen način, saj se bodo vabilu gotovo radi odzvali vsi, ki so hodili v šolo na Graben, kjer je bilo prej, ko še ni bil tako gosposko urejen, za šolarje vse bolj fletno in veselo. Bolj odprto in lepše je res sedaj, a vedno za igro pripravljen mladina se je vendar boljše počutila v zavetju košatih kostanjev, ki so strogim in sitnim očem poklicanih in nepoklicanih vzgojiteljev zastirali pogled na to vedno blatno in morda prav zato tudi vedno najbolj živo igrišče ljubljanskega mesta. Gradišče, Krakovo, Trnovo in tudi Šentjakob ter Stari trg so na Graben pod kostanjev pošiljali svoje upravičene in neupravičene zastopnike, da je bil na Grabnu vedno najprijetnejši pretep, kdo ima na njem več pravice za razgrajanje. Telovadbe seveda tedaj še ni bilo, pa je mladina telesno vzgojo opravila kar sama prav korenito, da so zrasi iz nje sami krepi in tudi korajžni fantje in moške ter prav energične žene in zdrave mame.

Že pred več kakor 400 leti je tod okrog razgrajala mladina iz Gradišča in Krakovega, ki je hodila v križevniško šolo, posebno se je pa zanimala in delala napot v tedanjem pristanišču na Bregu, kjer je bilo vsak dan novega in zanimivega nič koliko. Proti koncu XVIII. stoletja so pa morali otroci iz Gradišča hoditi skupaj s Krakovčani, Trnovčani in celo s popolnoma kmečko tovaršijo z daljnih Gline, Viča in Barja v šolo na Jak na oglu med sedanjo Cerkveno ulico in Trnovskim pristanom, pozneje pa v trnovski farovž. Zvonca ni bilo v šoli in učitelj je pred pričetkom pouka kar požvižgal paglavcem, da so iz Gradaščice pridrli v zatohlo šolsko sobo. Več prostora za učenje in učenke ni bilo

treba, ker jih je bilo le malo, saj je vse, kar je vsaj malo dišalo po mestnem škriču, hodilo v gosposko šenklaško šolo. Trnovsko farovško šolo so zaprli šele l. 1888., ker zaradi novega poslopja na Grabnu in šol v okolici ni bila več potrebna.

Že prvo leto je v novo šolo tedanji nadučitelj Leopold Belar vpisal 578 otrok. Preden so Prule in Vič dobile šolo, je bilo tudi po 800 učecev, nato je pa število naglo padlo na povprečno 400 do 500 otrok. V vseh 60 letih se je tu šolalo okrog 30.000 šolarjev, da bi bila v nedeljo velikanska procesija, če bi se je udeležili vsi še živi nekdanji njeni varovanci, ki je med njimi mnogo uglednih in tudi znamenitih mož.

Slavnost se prične v soboto 23. t. m. ob 15 z akademijo za šolsko mladino v telovadnici z nagovorom, petjem, igro in pa — kar k takemu prazniku tudi spada — s pogostitvijo šolarjev. Ob 17 bodo učenci v sprevidu odkorakali na prelubi Graben in po bližnjih ulicah, seveda z godbo »Sloge« na čelu. V nedeljo ob 9. se zbera vsi nekdanji in sedanji učenci v trnovski cerkvi pri maši za umrle sošolce. Peli bodo učenci s spremljevanjem orkestra, a govoril bo župnik in pisatelj g. Fr. S. Finžgar. Po cerkvenem opravilu bo pa v šolski telovadnici slavnostna akademija, ki naj se je udeležijo starši in vsi nekdanji učenci, saj bodo slišali marsikaj lepih spominov na šolo iz ust nekdanjega šol. upravitelja, mestnega svetnika g. Ambrožiča in tudi prelepo prigodno »Staremu deblu — mladi cvete«, ki jo je napisal pesnik g. Ivo Peruzzi, za njo pa še deklamacijo k 60 letnici šole iz peresa pisateljice Ruže L. Petelinove, mladinsko igro »Matevžev stric pripoveduje« in seveda tudi več petja, zlasti pa imenitno »Trnovsko pesem«. Zbirališče nekdanjih učencev in staršev je v nedeljo ob 8.30 pred šolo, odkoder vsi z učenci, učiteljskim zborom in godbo »Sloge« odkorakajo v sprevidu v trnovsko cerkev. Naj se vsakdo spomni revnih učencev, da jim bo jubilej res praznik.

Beda kmetov v Črni pri Kamniku

Kmetski domovi propadajo, ljudstvo obupava

Kamnik, 18. novembra.

Že samo ime Črna zgovorno priča o razmerah v tej revni dolini. To je globoka prečnica, ki loči predgorje od pravega gorskega grebena Kamniških Alp. Po vsej njeni dolžini, približno 10 km, se vije istoimenska rečica, ki radi tesne struge povzroča kmetom mnogokrat občutno škodo. Ob vodi je komaj prostora za banovinsko cesto, ki preko Černice veže Štajersko in Kranjsko.

Le tu in tam se dolina razširi in tu so se v dobi velikega prometa na tej cesti naselili predniki sedanjih prebivalcev. To je bilo še v lepših časih, ko so mimo njihovih domov vozili polni parizariji za Ljubljano in Trst. Ob tedanjih občestnih gostilnah so se množile druge naselbine, saj so težki denarci zvalili marsikoga v to tesno dolino. Kasnejši potomci, ki so jim novozgrajene železnice odvele skoraj ves zaslužek, so nadalje vztrajali na svojih domovih. Vanje so zakopali vse svoje moči in tako je nastalo kljub pomankanju in nerodovitnosti zemlje pet gruntarjev, ki še danes kraljujejo v dolini. Ostali si pa s krvavimi žulji služijo svoj kruh, eni z delom v gozdovih, drugi pa v oddaljenih tovarnah in žagah.

Največ zaslužka nudi tamkajšnjemu prebivalstvu pred leti ustanovljena tvornica Kalolin. Seveda so tudi tu plače silno nizke. Delavec kopač, ki mora z istim trudom in v isti nevarnosti kot rudar globoko pod zemljo kopati razmočeno glino, zasluži dnevno le borih 25 dinarjev (delovni čas 12 ur).

Ta tvornica je nedavno spet odpustila nekaj delavcev in delavk. Kakor pa doznava-

višje občinske doklade za dolgove sosedne občine Vrba? Ali pa je to prvi znak za občine, ki se še danes nahajajo pod vodstvom narodno zavednega slovenskega župana, na kakšen način se bodo reševale pravice koroških Slovencev? Ne samo z ozirom na ta slučaj, temveč tudi na druge dogodke, ki so se ravno v zadnjem času pripetili na slovenskem Koroškem, prihaja narodna manjšina do zavesti, da kljub najlepšim obljubam vodilnih oseb nima pričakovati nobenega izboljšanja svojega položaja. —iks.

mo, je v načrtu še večja redukcija delovnih moči, ki bodo baš sedaj na zimo prepuščeni najbolj nemili usodi. Njihov boj za obstanek je brezupen; to ni boj kmetovalca-gruntarja, ki je preko poletja pridelal vsaj malo živeža za zimo. Kje bo vzel živež oče številne družine, ki je bil do sedaj odvisen le od borne mezde v tovarni? Poleg vsega mu pa že sam kraj, ki je daleč od mesta, onemogoča priložnostni zaslužek. Tako ni čuda, da ne more plačati niti svojih najvažnejših obveznosti, kot so davki in zavarovalnina. Da niti ne govorimo o nesreči, ki bi ga lahko zadela ob priliki požara, ki so v tej dolini zelo pogosti.

Oglasna deska v avli krajnega sodišča v Kamniku je jasen dokaz strašne bede, saj je polna dražbenih oklicev, od katerih se mnogi nanašajo na te kraje. Domačije padajo v vedno večjo zadolžitev, tako da je ljudstvo postalo popolnoma apatično tudi za najhujše udarce.

Malo upanja je prišlo med to borno prebivalstvo ob priliki, ko je časopisje pred leti sprožilo misel o potrebni ceste, ki bi preko Luč vezala Savinjsko dolino s Kamnikom. — Mnogi bi z graditvijo te ceste poravnali vse svoje obveznosti in brezdomno bi tudi dolini sami radi obnovljenega prometa med obema deželama posijalo svetlejšo sonce. Toda stara pesem — cesta je že davno trasirana, le graditi je še niso pričeli.

Pretkan viničar

Maribor, 18. novembra.

Posestnica Alojzija Petkova v Počehovi je prijavila košakiškim orožnikom viničarja Ignaca R., ki je na pretkan način prišel do 300 litrov njenega vina in jo tako oškodoval za 2000 Din.

Kleti posestnice in viničarja sta bili ena poleg druge in ju je ločil samo tanek zid. Prav to okolnost je izrazil Ignac R., ki je napravil v zidu lunjo, skozi katero se je lahko splazil v sosednjo klet. Iz sodov je po malem odnašal vino, za nadomestek pa je v sode nalil vode. Zagovarjati se bo moral pred sodiščem.

KINO UNION

TELEFON ŠTEV. 22-21

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Adolf Wohlbrück
Hans Knecht
Fritz Kampers

In nad vsemi kralji melodij in plesov
Johann Strauss

Cigan baron

Foxov tednik z najnovejšimi slikami iz Abesinije

Predprodaja od 11. do 12.30 in od 15. ure

Po pomoti ubit vasovalec

Ptuj, 18. novembra.

Arnušt Jakob, 23letni pos. sin iz Belavsaka, ki se je pred kratkim vrnil od vojakov, je šel vasovat k svojemu dekletu Mlakar Jani v Luptavo. Govoril je z dekletom pri oknu. Prišel pa je mimo nekdo in ga napadel ter mu zadal z nožem za levo uho tak sunek, da so izstopili možgani in je fant čez nekaj trenutkov izdihnil. Arretirali so nekoga Nigota iz Luptave in ga odvedli v sodne zapore v Ptuj. Obdolženec je priznal, izgovarjal pa se, da je bil napad namenjen nekemu drugemu, ki ga je pa v temi zamenjal. Arnušt je bil znan kot jako miren in delaven fant. Njegova žalostna smrt je vzbudila v okolici splošno sočutje. Jutri se bo vršila sodna obdukcija v mrtvašnici pri Sv. Vidu, kamor so truplo prepeljali.

Ordinacije čudežnega zdravnika

Maribor, 18. nov.

Včeraj so v neki mariborski gostilni prijeli 50 letnega Franka Berdela, ki si je nadel ime čudežnega zdravnika.

Možakar hodi od gostilne do gostilne in prerokuje ljudem iz astrologije ter daje celo neka zdravila. Seveda prejema zato pristojevalne prispevke. Mož postave je zaplenil Berdelu zdravniške in astrološke knjige ter nekaj aparat za preiskovanje srca.

Smrten padec v prepad

Ptuj, 18. novembra.

71letna posestnica iz Podvinčev je šla v nedeljo obiskat svojo hčer Plastič Marijo v Novo vas pri Ptuj. Ko se je zvečer ob 5. uri poslovila, je odšla po bližnji poti proti domu. V gozdu pri Podvinčevih pa je zgrešila pot in padla v 6 m globok jarek. Pri padcu ni dobila težjih poškodb, pač pa se je zarija z obrazom v blatno dno in se tako zadušila. Obdukcija se ne bo vršila, ker je razvidno, da je nesreča nastala po naključju. Truplo je bilo pripeljana na pokopališče v Rogoznico.

Drzno razbojništvo

Limbuš, 18. novembra.

Razburljivo razbojništvo je bilo izvršeno v nedeljo zvečer v Limbušu. Pozno zvečer so se pojavili pri posestniku Čuricu neki neznanci z namenom, da izropajo klet, v kateri je bilo vino in jestvine. Da bi pa bili nemoten pri svojem tatfinskem poslu, so Čuricevega sina, ki je bil sam doma zvezali, usta pa so mu zamazali s cunjami. Vendar kljub temu niso uspeli, ker so bili prepojeni. Studeniški orožniki vneto zasledujejo razbojnika in je upati, da bodo kmalu v rokah pravice.

Zagorie

Občni zbor »Glasbenega društva«. Zadnji občni zbor »Glasbenega društva« je otvoril in vodil društveni predsednik Kopriva Janez. Iz tajniškega poročila gđe. Berger Marte je razvidno, da je delovanje društva zastalo glede na prejšnja leta. Moški in mladinski pevski zbor je vodil g. Kopriva, salonski orkester in mladinski salonski orkester g. Kulot, ki poučuje tudi klavir. Blagajniško poročilo Stepišnika Fr. je izkazalo malenkosten prebletek. Vseh članov ima društvo 65. Po pregledovanju knjig je dal nadzorni odbor svojo razrešnico. V novi odbor so bili izvoljeni za predsednika g. Stepišnik Franc, za podpredsednika pa g. Golob Franc. Odborniki so gg. Godina Srečko, Majer Tone, Kalan Jože in Mrnuh Ivan. V nadzorni odbor sta bila izvoljena gg. Kolenc Lojze in Krenčič Franjo. Tajnika in blagajnika bo društvo izvolilo na svoji prvi obdoroži seji. Želimo, da bi uspelo novemu odboru ponovno oživiti delo v društvu, zagorsko javnost pa prosimo, da društvo podpira.

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

19. novembra, torek: Zaprt.
20. novembra, sredo: Frak ali Od krojačka do ministra. Red Sreda.
21. novembra, četrtek: Otroci. Red C.

OPERA

19. novembra, torek: Mamzele Nitouche. — Red A.
20. novembra, sredo: Aida. Red B.

Metlika

Smrtna kosa je zadnje dni pokosila kar dve mladi članici S. K. J. Naraščajnica Vera Jutraž, hčerka gostilničarja v Metliki, je podlegla operaciji na kliniki v Zagrebu. Pripekljali so jo v Metliko. Njen pogreb je dokazal, kako priljubljena je bila. — V Gradcu pa je umrla aglita sokolska delavka s. načelnica Pezdirc Anka iz znane narodne napredne družine iz Gradca. — Prizadetim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Dnevni dogodki

× **Nacionalna ura.** Ob 19.30 bo predaval dr. Jovan Krstić iz Sarajeva v Sarajevu v zgodovinski perspektivi.

× **Osebnost.** Z odlokom kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani sta bila po službeni potrebi premeščena ing. Sada Vinko, banovinski kmetijski svetnik V. položajne skupine za sreskega kmetijskega referenta pri sreskem načelstvu v Kočevju in ing. Wenko Boris, banovinski višji kmetijski pristav VI. položajne skupine za sreskega kmetijskega referenta pri sreskem načelstvu v Gornjem gradu.

× **Motorni vlaki,** ki so se zadnjič z Danskega peljali mimo Ljubljane v Beograd, kjer jih je naša železniška uprava šele prevzela od danske tovarne, se v Ljubljano seveda še niso vrnili. Prav za prav pa tudi nimamo nobene pravice čakati nanje, ker nam je od vseh šestih vozov težjega in lažjega tipa obljubljen le en voz težjega tipa. Tudi tega še ni nazaj, ker pač vsi trije težji vozovi baje vozijo med Beogradom in Pančevom, okrog Novega Sada in v okolici Niša, vozovi manjšega tipa nas pa itak ne zanimajo, kje so, ker za naše proge sploh ne pridejo v poštev. Kakor smo poročali, je naš železniški direktor obljubljen težji voz, da bi vozil na progi Vrhnika—Ljubljana—Kamnik, nato bi pa rada železniška direkcija z motornimi vlakci dobijala tudi promet od Ormoža dalje na vseh prekmurskih progah, saj vozovi, ki smo jih kupili na Danskem, ne zdrže znatnejših vzponov in so zato porabni le v ravninah.

KINO SLOGA! Jutri premiera!

Donski kozak

Jutri! DON JOSE MOJICA Jutri!

× **Svečanosti Akademskoga Aerokluba v Beogradu.** V nedeljo dopoldne se je vršila v Beogradu velika svečanost Akademskoga Aerokluba. Svečanosti je prisostvovala ogromna množica akademikov iz Beograda, Zagreba in Ljubljane ter tisočera množica beograjskih dijakov in ostalih meščanov. Odposlanec Nj. Vel. kralja Petra II. je bil zrakoplovni polkovnik g. Branko Naumović in odposlanica Nj. Vel. kraljice Marije dvorna dama ga. Srskejeva. Blagoslovitev motornega letala in zastave letal je izvršil pravoslavni prota Kosta Ljefelić. Novo letalo je dobilo ime »Zlatibor«.

× **Misel in delo.** Uredništvo sporoča na številna vprašanja, da je prva številka novega letnika že v tisku in da izide ta teden. Med drugim bo vsebovala zanimivo razpravo senatorja Ivana Hribarja o Stjepanu Radiću in Antoninu Svehli ter nastopno predavanje docenta dr. Stojana Bajčiča »O osnovnih problemih delovanja prava«.

× **Vseslovenska razstava fotoamaterev.** V nedeljo so otvorili v Zagrebu Prvo vseslovensko razstavo umetniške fotografije. Razstavljenih je 299 umetniških fotografij članov 14 mednarodnih fotoamaterskih klubov.

Kapital v zimi — Lutz

× **Koncert nemških pevskih društev.** — V Glasbenem zavodu v Zagrebu so nemška pevška društva priredila koncert in obenem manifestirala za slogo narodnih manjšin v Jugoslaviji. Po poročilih zagrebških časopisov so se izredno izkazali nemški pevci iz Ptujja in Maribora. Često čitamo v tujih listih o zapostavljanju narodnih manjšin v Jugoslaviji. Nedeljski koncertni večer Nemcev v Zagrebu je pač najboljši demant vseh takih podval. Narodne manjšine žive pri nas svoje samostojno življenje in nihče jih v njih kulturnem življenju ne ovira. Nasprotno, še podpiramo jih. Iz Maribora je sodeloval Männergesangverein, iz Ptujja pa Gesangverein der deutschen Minderheit. Koncert sta vodila prof. Herman Fritsch in dr. Edvard Bučar, dirigent pevskega društva iz Ptujja.

× **Utopljenec je Anton Zelič iz Loke.** V soboto je Sava naplavila pri Zagrebu truplo neznanega moškega, starega okoli 40 let. Ugotovili so, da je utopljenec čevljarji pomočnik Anton Zelič, rojen 1893 v Loku pri Zidanem mostu. Pred dnevi smo že poročali, da je nenadoma izginil in svojim sosedom izjavil, da si bo končal življenje. V smrt je šel, ker že dolgo ni imel službe in je moral z rodbino vred stradati.

× **Žrtve raka.** V preteklem tednu je v Zagrebu umrlo 44 oseb, in sicer 14 žensk in 30 moških. Med umrlihi jih je bilo največ starih do 20 let. Največ žrtve je zahteval rak. Med umrlihi je bila najstarejša Zagrebčanka, 99 let stara Katarina Sajin.

× **Samomor delavca.** V Vrabču pri Zagrebu so našli obešenega Jakoba Poglaja iz Vele Luke. Zaradi bede si je delavec Poglaj vzel življenje. Pri njem so našli tri poslovalna pisma, in sicer na neko Rozo Bauer na Dunaju, drugo na Alojzijo Zeicher iz D. M. v Polju pri Ljubljani, tretje pa na Rozo Domitrovič iz Kustošije.

Ljubljana

DNEVNA PRATIKA

Torek, 19. novembra: Katoličani: Elizabeta. — Pravoslavni: 6. novembra, Pavle.

DEŽURNE LEKARNE

Leustek, Resljeva cesta 1 — Bahovec, Kongresni trg 12 — Komotar, Vič-Glince, Tržaška cesta 12.

* Poglavljevalna in regulacijska dela v Ljubljani in Malem grabnu, pri katerih je zaposleno večje število delavcev, ki jih

mora drugače podpirati mestna občina, radi nestalnega in deževnega vremena že nekaj dni počivajo. Družinski očetje, ki so bili zaposleni pri teh delih, so sedaj radi ukinitve dela ostali brez zaslužka in brez dohodkov. Plačilo, ki so ga prejeli za svoje delo, je zadostovalo komaj sproti za hrano in stanovanje njim in njihovim svojcem. Vsi se sedaj zatekajo za odpomoc na mestni socialno politični urad, da jim pomaga vsaj za najnujnejšo hrano, dokler se delo zopet ne začne. Potreba je nujna, sredstev pa ni. Kako bi prišel še sedaj prav denar, ki se ga upamo nabrati v nabiralnih dnevih 30. novembra in 1. decembra s prodajanjem kuponov po Din 1, 5 in 10, če bodo vsi Ljubljančani storili svojo dolžnost in kupili kupone vsak po svoji zmognosti. Druga težka naloga pa čaka mestno občino, da preskribo revno deco s potrebno obleko in obutvijo. Tudi za to se že pripravljajo posebna akcija in bomo o njenem osnutku in programu v kratkem poročali.

* **Martinovo gos** so v nedeljo seveda prav slavnostno obhajali tudi v neki gostilni v Trzinu. Pa je bil neki vinski bratec tako vnet, da je mesto v gosje bedro zasadil svoj nož globoko v koleno svojega dobrega prijatelja Rebola Antona, ki so ga danes pripeljali sivat v splošno bolnico. Zaradi nerodne pomoči z nožem se bodo pa fantje zmenili pri sodniji.

* **»Sočine«** 225. družabni večer. Prostorna dvorana »Sočine« pri »Levu« je bila v soboto zvečer samoobsebi umevno nabito polna članov, med njimi pa je bilo tudi mnogo gostov s prav prominentnimi imeni. Sočani so otvarjali že XVI. sezono svojih družabnih večerov, ki že daleč slove po svojih odlično izbranih predavanjih in predavateljih. Otvoritev nove sezone je bila posebno svečana, ker je predaval častni predsednik g. dr. Dinko Puca o za vse aktualni temi. Večer je pričel mladi pevski zbor »Sočine« pod vodstvom skladatelja g. Rožanca, ki je spet pokazal lep napredek svojega marljivega zbora. Predsednik g. dr. Anton Šaplja je otvoril sezono s kratkim nagovorom o ogromnem kulturnem delu, ki ga ima društvo za seboj, saj je bilo že 225. predavanje na sobotnem večeru, obenem pa se je zahvalil vsem predavateljem ter naznanil, da bo tudi to zimo vsakih 14 dni družabni večer s petjem in predavanjem, ki so za nje

KINO SLOGA! Jutri premiera!

Donski kozak

Jutri! DON JOSE MOJICA Jutri!

zagotovljeni že najbolj znani predavatelji. Vsestransko zanimivo in na široko razpredeno predavanje častnega predsednika g. dr. Dinka Puca o državah v gospodarski borbi, ki smo ga v glavnih črtah objavili v včerajšnji številki, je trajalo skoraj dve uri, vendar se je pa vsem poslušalcem zdelo še prekratko, ker je tako globoko posegel v probleme, ki se dandanes tičejo slehernega, zlasti so pa ob sedanjih dogodkih pereči še prav posebno za vse članstvo »Sočine« in njih rojake. Zahvala nadzornika g. Urbančiča zaslužnemu častnemu predsedniku je prišla prav vsem iz srca, saj so udeleženci družabnega večera po predavanju razpravljali le o njegovi resni vsebini in celo za res lepe pesmi pevskega zbora niso bili več nič kaj zvozniki. Upamo, da bodo tudi drugi predavatelji tako odkrito in jasno posegli v aktualna vprašanja, pri tem pa, kakor g. dr. Dinko Puc, poslušalstvo bodrili z zdravim optimizmom, ki je vsem tako potreben.

* **Modna revija v Trgovskem domu** od 1. do 4. decembra t. l. s sodelovanjem nad 60 salonov oblačilne stroke in 150 modelov bo izredna atrakcija, o kateri bo govorila vsa Ljubljana.

* **Ljudska univerza v Ljubljani** vabi vse one, ki so se priglasi v tečaj italijanskega jezika, da se zglasijo v sredo 20. t. m. ob pol osmi uri zvečer na drž. trgovski šoli v Gregorčičevi ulici.

Maribor

Δ **Narodno gledališče.** Torek 19. novembra ob 20. uri: »Vihar v kozarcu«. Red B. Sreda 20. novembra ob 20. uri: »Jenkov prslavac«. Četrtek, 21. novembra ob 20. uri: »Beneška noč«. Red C. Znižane cene.

Δ **»Putnikovi«** izleti. Od 22. do 24. t. m. z avtokarom na mednarodno razstavo kuharske umetnosti na Dunaju. Dne 27. in 28. t. m. zadnji letošnji dvodnevni izlet v Gradec. Vse nadaljnje informacije pri »Putnikih«.

Δ **Opozorilo davčne uprave.** Davčna uprava za mesto Maribor opozarja prizadete, da je že potekel skrajni rok za plačilo naslednjih davkov: II. polletnega obroka zemljarine, IV. četletnega obroka zgradarine, pridobnine, davka na poslovni promet in luksuz (površinane), rentnine, davka na neoženjene osebe, družbenega davka in voinice. Potekel pa je tudi rok za plačilo uslužbenega davka z izrednim doprinosom in izredno davščino za bednostni fond za mesec oktober 1935. Davčni zavezanci se opozarjajo, da plačilo ne bo zapadle davke in takse v osmih dneh, sicer se bo uvedla prisilna izterjava.

Δ **Naj bo srečno!** Včeraj sta se poročila v Mariboru trgovec Ernest Rudolf Fornari in gospodična Elza Pečnikova.

Δ **Vsiljiva tovarišica.** Posestnica Marija Preložnikova od Sv. Urbana je snoči prenočila v Mariboru v Vetrinjski ulici. Tam se ji je vsiljivo pridružila neka nepoznana mladenka ter se ji ponudila, da bo z njo prenočila, češ, da ji bo krajši čas. Mladenkica, ki je vedela, da ima Preložnikova precej denarja, saj jo je videla na trgu prodajati sadje, je med spanjem izmaknila Preložnikovi denarnico v kateri je bilo samo 70 Din drobiža, kajti stotake

je imela na varnejšem mestu. Seveda je mlada tatica še tekom noči neznanom izgnila.

Δ **Defraudant in tat.** Pred štirinajstimi dnevi je 18letni pekovski vajenec Mirko brez slovesa zapustil svojega mojstra Ivana Vrenka v Krčevini ter mu je poneveril pri raznašanju kruha 1700 Din. Te dni pa je najbrže isti vajenec ukradel mojstru 650 Din vredno obleko. Za nepoštenim vajencem poizvedujejo.

Δ **Aretilan kolesarski tat.** Te dni so orožniki v Slov. Bistrici aretilali 29 letnega delavca Franca L. iz Oplotnice, ker je znan kot spreten kolesarski tat. Izročen je bil v slovenjebistriške sodne zapore.

Δ **Krstina predstava »Majda«** bo v kratkem. »Majda« je nova slovenska opereta, ki jo je tekstovno po Knafličevi veseloigri »Kmečki teater« priredil Ferdo Delak, obenem režiser krstine predstave. Uglasbil jo je prof. mariborske »Glasbene Matic« Marijan Kozina, ki bo tudi sam dirigiral. Scenski načrt in sceno samo je izdelal ljubljanski slikar Ljubivoj Ravnikar. Mariborska javnost pričakuje krstno predstavo tega dela z napetim pričakovanjem.

Δ **Zobotehnikhi so zborovali.** Preteklo nedeljo je bilo v Zagrebu zborovanje zobotehnikov in dentistov iz vse Jugoslavije. Zborovanja so se udeležili tudi nekateri Mariborčani in je težave mariborskih zobotehnikov v temperamentnih izvajanjih iznesla Mariborčanka V. Kovačeva.

Δ **V Rušah** imajo zvočni kino. V soboto zvečer je bila v Rušah prva predstava Sokolskega zvočnega kina. Upirorili so originalno rusko opereto »Pastir Kostja«. Rušani so pokazali za novo moderno pridobitev veliko zanimanja.

Δ **Grajski kino.** Danes veličasten film, ki je po vsem svetu vzbudil ogromno zanimanje »Križarji«. Film o križarskih vitezhih, ko so evropski narodi vodili krvave borbe v eveti zemlji za Kristusov grob.

Δ **Kino Union.** Danes muzikalna šlager-veseloigra »Poročnik Bobby« z Gustavom Fröhlichom in Lido Baarovo ter dunajskim komikom Rudolfom Carlom. Sledi najboljši film z Josef Schmidtom »Moj najlepši dan«.

Celje

■ **Umrli** je v soboto 16. t. m. 82 letna Vodlak Marija, upokojena učiteljica. Njen rojstni kraj je Sv. Miklavž pri Ljutomeru. Pogreb blage pokojnice bo danes ob 16 na Mestno pokopališče. Žalujemo tudi naše iskrene sožalje!

■ **S kolese** je padel preteklo nedeljo 29 letni Gorišek Ivan, mesarski pomočnik iz Čreta, ko se je peljal s Teharja v Celje. Pri padcu si je zlomil levo ključnico.

■ **Zlomljeno desno roko** ima 69 stari dninar Rožanec Ivan iz St. Jurja ob j. ž. V gostilni Herman v St. Jurju ga je namreč 16. t. m. nekdo z vrati tako sunil, da mu je zlomil roko.

■ **Voda že narašča.** Zaradi močnega naliva preteklo nedeljsko noč je voda že znatno narasla, zlasti pritoki Savinje.

KINO SLOGA! Jutri premiera!

Donski kozak

Jutri! DON JOSE MOJICA Jutri!

■ **Tvrdba Stermečki** ima zaposlenih tudi okrog 30 krojačev, ki delajo obleke tudi po meri. Na običnem zboru Združenja krojaških mojstrov in mojstrie, ki se je vršil preteklo nedeljo dopoldne v hotelu »Pošta«, je neki krojaški mojster ostro nastopil proti konkurenči tvrde Stermečki.

■ **Razpis službe** je nabit na uradni deski mestnega poglavarstva, iz katerega je razvidno, da bo pri mestnem parnem in kadnem kopališču sprejeta blagajničarka, na okoliškem pokopališču v Čretu pa je prosto mesto grobarja.

Ptuj

Nesreče. Kampl Franc, 19letni sin špeharja in posestnika iz Zgornje Hajdine, si je pri klanju svinje močno ranil desno roko. — 33letna Brumen Marija, žena posestnika iz Vitomarcv, je spravljala s konji stelo domov. Na slabi poti se ji je prevrnil voz in jo vrgel v obcestni jarek, kjer si je zlomila desno roko in zadobila tudi druge notranje poškodbe. — 11letni Čokl Bojemir, učenec meščanske šole v Ptuj, si je na izletu zlomil desno roko.

Sekiro ji je vrgel v nogo. Toplam Martin, pogostnik iz Štukov, je v prepiru vrgel za svojo ženo sekiro, ter jo močno ranil na desni nogi.

Nevarna grožnja. Ko je Belšak Marija, posestnica iz Zagorcev, peljala iz gozda drva, jo je napadel Holc Franc iz Zagorcev ter jo hotel udariti s topim delom sekire po glavi. Udarcu se je spretno izognila, tako da je namesto nje zadela le njeno kravo. Na tleh ležečo Belšakovo pa je močno obdelal s petami in breami. Sedaj ima besedo sodnija.

Neki trgovec iz Maribora je v soboto z avtom zavozil v beničinsko črpalko pred magistratom in jo močno poškodoval.

Teharje

Popravila ceste, ki vodi od železniškega prelaza (Pišek) proti trgovini Kolar in delno tudi ona, ki vodi proti bivši Lečnikovi hiši, je nujno potrebna, zato prosimo, da naj se za to stvar občina zavzame. Čiščenja in popravila je potrebna ta cesta zlasti ob sedanjih jesenskih in deževnih dneh.

Več vagonov koruze je naročila tukajšnja občina, katero bo v kratkem dobila in brezplačno razdelila med najrevnejše občane, katerih je tudi pri nas mnogo. Ta korak prav toplo pozdravljamo in pričakujemo uresničenja. Obenem naj omenimo, da so tudi brezposelni potrebni pomoči iz bednostnega fonda.

Kino Sloga
Ljubljanski Dvor Tel. 2730

Danes nepreklicno zadnjikrat

Animator

Film veselja, smeja in dobrega razpoloženja!

Če ga še niste videli oglejte si ta program danes!

Danes ob 16., 19.15, 21.15

Krasen nov zvočni tednik. Danes zadnji dan nagradnega natečaja 200 Din v gotovini in dvoje tolažilnih nagrad!

Braslovče

Sadljarska podružnica v Orlovici je priredila preteklo nedeljo 10. t. m. poučen pešizlet v graščino Zovnek, ki je sedaj Westnova last. Člani so si ogledali moderne gospodarske naprave, predvsem pa hlev z govejo živino. Tu so občudovali kravemolnice, katere imajo baje dnevno 30 l mleka. Vse je brezhibno in krasno urejeno, a za našega navadnega posestnika-kmeta nedosegljivo in nepraktično, ker je zvezano z nekritimi stroški.

Sokolska četa v Orlovici se že z vso vne-mo pripravlja na akademijo, ki bo 1. decembra v gasilnem domu v Trnavi. Sporred akademije bo zelo pester.

Za kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolo v Braslovčah se je pokazalo precejšnje zanimanje ter se je vpisalo večje število fantov in deklet, ki bodo v teku zimskih večerov obiskovali predavanja. Otvoritev šole bo danes dopoldan v braslovški šoli.

Kamnik

Epidemija škrlatinke in davice. Več obolel v mestu samem pa tudi v okolici je prisililo tukajšnje oblasti, da so izdale najstrožje ukrepe zaradi omejitve nadaljnjega razširjanja bolezni. Tako je ukinjen pouk na osnovni šoli za 5 dni, kajti največ bolnikov izvira iz vrst šolske mladine.

Protituberkulozna liga je priredila v nedeljo v prostorih Narodne čitalnice Nušičevo štridejanko: »Gospa ministrica«. Čisti dobiček je namenjen fondu protituberkuloznega dispazerja v Kamniku.

Koncert, ki naj bi se vršil 23. t. m. ob priliki 50letnice občinskega tajnika in kapelnika mestne godbe v Kamniku g. Ulmana, je preložen na še nedoločen dan v mesecu decembru radi prezaposlitve jubilanta.

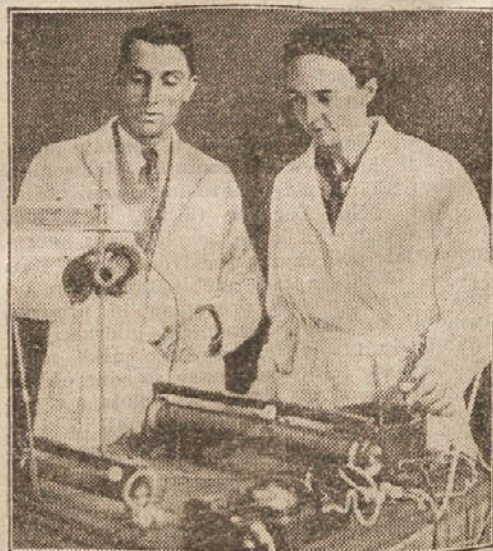
Radio

Torek, 19. novembra.

Ljubljana: 11.00 Solska ura: Sueški prekop (g. dr. V. Bohinec) — 12.00 Reprodukci-rana glasba — 12.45 Vremenska napoved, poročila — 13.00 Napoved časa, objava sporeda, obvestila — 13.15 Radijski jazz — 14.00 Vremenska poročila, borzni tečaj — 18.00 Koncert radijskega orkestra — 18.40 Vzgojni pomen naroda (g. dr. Stanko Gogala) — 19.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Koncertni večer, prenos iz Sarajeva — 22.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda — 22.15 Angleške plošče.

Stanje našega radia.

O stanju našega radia smo potrebni že enkrat odkrite in strokovne besede. Našli smo jo v članku nedavnega odločilnega sodelavca v vodstvu naše postaje. Izšel je v novi, 26. številki tednika »Radio Ljubljana«, nanj izrečno opozarjamo. Vsak poslušavec bo našel tu izvajanja, ki jih sliši morda prvič v tej zvezi in so velevažna! — K lepim oddajam v novem tednu je prispeval nekaj dr. A. Dolinar, dalje Vilko Ukmar itd. Zelo zanimive so slike o običajih v Ziljski dolini. »Radio Ljubljana« je glasilo poslušavcev, ki izhaja že sedmo leto, in nudi vsakemu naročniku zavarovanje za primer smrtni neizgode, ter pri nas edinstveno zavarovanje aparata zoper defekt. — Mesečna naročnina je samo 12 dinarjev. — Uprava je v Ljubljani, Miklošičeva 7.

Profesor Joliot iz Pariza in njegova žena Irena Joliot-Curie, hči najditeljice radia gospe Curie, ki sta dobila lansko Nobelovo nagrado za kemijo, kakor ji je dobila za fiziko pred 32 letoma mati Irene Joliot gospa Curie-Skłodowska.

Gospodarstvo

Organizacija zunanje trgovine

Predlog za izvozni institut

Nedeljski »Jutarnji list« je objavil članek o Organizaciji naše zunanje trgovine, odkoder posnemamo naslednje vrstice.

Ko so v poslednjih letih začele skoraj vse države iz devizno in trgovinsko političnih razlogov uvajati razne obrambne ukrepe, so se pojavili tudi pri nas glasovi proti naši tradicionalni liberalni trgovinski politiki. Finančno ministrstvo je potom Narodne banke dejansko uvedlo cel niz ukrepov devizno političnega značaja, ki so bili potrebni za izvedbo trgovinskih sporazumov, vendar pa je ostala liberalistična osnova naše trgovinske politike še nadalje nedotaknjena. S čedalje večjo poostrojitvijo trgovinske političnega režima v vseh državah, s čimer so zlasti naši agrarni proizvodi naleteli na velike ovire, je bila končno tudi naša država prisiljena poseči po enakih merah na nekaterih področjih izvozne trgovine. Tako se je n. pr. osnovalo »Privilegirano izvozno društvo« za organizacijo žitnega izvoza in opija in razdelitev dogovorjenih sadnih kontingentov za Nemčijo, poleg tega pa je bil osnovan Urad za kontrolo izvoza živine in živalskih proizvodov, ki kot sestavni del Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine porazdeljuje kontingente za Avstrijo, ČSR, Italijo, Nemčijo, Francijo in Anglijo.

Kljub vsem pomislekom proti načrtnemu gospodarstvu, je vendar treba priznati upravičenost uvajanja takih ustanov kot edine uspešne ukrepe proti raznim sistemom uvoznih dovoljenj, deviznih omejitev, kontingentiranja, kompenzacijskih poslov in podobnih devizno trgovinskih in političnih ukrepov pri omejevanju uvoza. To pomeni prav za prav pravičnejšo razdelitev izvoznih kontingentov, med tem ko je na drugi strani ostal uvoz iz drugih držav v našo državo svoboden in ga razen politično deviznih in carinskih formalnosti ne ovirajo kakršnekoli druge okolnosti. Število pristašev načrtnega gospodarstva pa iz razumljivih razlogov pri nas čedalje bolj narašča. Kot glavni razlog se običajno navaja usmerjenost v nekaterih izvoznih panogah. Ker je naš izvoz skoraj v celoti agrarnega značaja, uvoz pa industrijskega, je posebno

vidno, da izhajajo pristaši načrtnega gospodarstva predvsem iz vrst kmetijstva, nasprotniki pa iz vrst industrijske proizvodnje. Za rešitev tega vprašanja, ki bi bila v skladu z mednarodnim položajem, je bilo na večjih mestih iznešenih že nešteto konkretnih predlogov, od katerih zasluži največjo pozornost predlog Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. V duhu smotnega gospodarstva je zavod za pospeševanje zunanje trgovine izdelal in že predložil vladi načrt za organizacijo Izvoznega instituta kraljevine Jugoslavije. Predlog predvideva točen delokrog instituta, ki naj bi se gibal v mejah gospodarske propagande, organizacije in kontrole zunanje trgovine in standardizacije proizvodnje, namenjene izvozu. V pogledu organizacije zunanje trgovine naj bi institut razdeljeval kontingente, kontroliral kompenzacijsko izmenjavo blaga s tujino, nadzoroval uvoz in sodeloval pri sklepanju trgovinskih pogodb. V to svrhu bi se moralo pri institutu osnovati nekoliko oddelkov po vzoru že obstoječega urada za kontrolo izvoza živine. Predlog vsebuje vse podrobne odredbe in navodila za kunkcioniranje predlaganega instituta in njegovih posameznih oddelkov.

V svojem poročilu za leto 1934 navaja zavod za pospeševanje zunanje trgovine med drugim tudi nujno potrebo reforme zastarelega zakona o organizaciji zavoda za pospeševanje zunanje trgovine od 30. novembra 1929. Na ta način so bile osnovane namreč tudi v tujini podobne gospodarske trgovinske ustanove. Z osnovanjem izvoznega instituta bi na eni strani sicer nikakor ne bil dokončno porušen liberalen princip naše trgovinske politike, temveč bi se ta politika na ta način samo smoteno prilagodila današnjim razmeram na mednarodnem trgu ter bi naši izvozni trgovini omogočila stalen razvoj in ji utirala pota na mednarodni trg. Predlog je za enkrat še predlog, vendar pa bi ga bilo treba s stališča napredka naše zunanje trgovine še podrobno proučiti in seveda tudi oživotvoriti.

Kupčija s krompirjem

Ptuj, 18. novembra.

Sadna kupčija, ki je bila letos zelo živahna, je sedaj v glavnem končana. Jabolka, ki so pri nas razmeroma dobro obrodila in so se tudi lahko prodala in so nudila našemu kmetu precejšen vir dohodkov in mu vsaj deloma odpomogla iz težke gospodarske stiske, katera ga tlačijo že par let.

Da je Ptuj važen center sadne trgovine, kaže dejstvo, da se je na ptujski postaji naložilo tekočo jesen nad 140 vagonov jabolk, katerih glavni kupec so bili Čehi in Nemci, le par vagonov jih je šlo v Avstrijo in Italijo. Med izvoženimi sortami jabolk so prevladovali mošančki in kanade.

Cena jabolkom je bila razmeroma še ugodna, ter so se prodajali od Din 2 do 3-50, kakršna je bila pač kvaliteta blaga. Vendar pa so se prekupevalci kljub pozornosti oblasti in kmetijskih organizacij prav pridno uveljavljali na tržišču in so od mnogih kmetov, katerim ni bila znana tržna cena, pletevali za prvovrstno blago le Din 1-50 do 2. Slaba stran sadne trgovine tiči tudi v nezadostnem kreditiranju. Mnogo bi koristilo našemu kmetu in bi sadno trgovino še bolj poživeli ter s tem okrepili cene, ako bi privilegirani denarni zavodi dali zadrgam in raznim trgovskim organizacijam kakor tudi solidnim tr-

govcem na razpolago potreben kredit. Najbolj pa bi bili zaščiteni interesi sadjarja s solidno trgovino na zadrugi podlagi. Zato pač treba stremeti po tem, da si organiziramo izvozne zadruge.

Velikega pomena za našega Polanca z Dravskega in Ptujkega polja je krompir, katerega se v tem kraju prav mnogo prideluje, četudi so v zadnjem času radi nerentabilnosti pričeli opuščati sajenje krompirja. Letos je bila vsled velike suše bolj slaba letina in se ga je pridelalo približno za 40% manj kot preteklo leto. Do sedaj, ko je trgovina s krompirjem še v polnem razmahu, se je naložilo v tekoči jeseni na tukajšnji postaji že okrog 150 vagonov. Glavni konsument tukajšnjega krompirja je bila Srbija, kamor je bilo prodanih 50%, v Bosno 30%, 20% pa v razne kraje Dravske in Savske banovine.

Dasi je bil letos pridelek krompirja skoro za 40% manjši od lanskega, je bil porast napram lanskemu ceni komaj za 10% večji. Pozen beli krompir se plačuje od Din 0'65 do 0'73. Industrijski krompir pa se plačuje po Din 0'35 za kg.

Kot pri sadju, tako pogrešamo tudi pri krompirju trgovino na zadrugi podlagi. Tu di v te kupčije posegajo prekupevalci zelo močno ter odnesejo ti glavni dobiček.

Produkcija umetne svile je v Nemčiji narasla od 1933 do 1934 za 42 odstotkov, s čimer je Nemčija stopila na četrto mesto v svetovni proizvodnji umetne svile.

Podražitev življenjskih potrebščin v Madžarski. Na tržišču življenjskih potrebščin v Madžarski, so se dvignile cene masti, slanini, jajcem in krompirju za okroglo 20%.

Zlate rezerve v francoski Narodni banki so se v letošnjem letu do 30. oktobra znižale za 2'24 milijonov funtov šterlingov. Zlato je odšlo v glavnem v Ameriko.

Beograjski velesejem. Poseben odbor proučuje vprašanje, kako bi bilo mogoče v Beogradu postaviti veliko sejmišče, ki bi bilo pravno za domače in mednarodne velesejme. Zaključke tega proučevanja bo odbor predložil mestni občini beograjski in nadejati se je, da bo dobil Beograd v doglednem času veliko mednarodno sejmišče.

Uničevanje kave v Braziliji. Po uradni statistiki so v Braziliji uničili do 31. decembra 1933 25.842.420 vreč kave, v letu 1934 34 milijonov vreč, do 30. avgusta 1935 pa še nadaljnih 35 milijonov vreč. Če to količino kave računamo po najnižji ceni, potem je na ta način Brazilija uničila nad 5 milijard dinarjev.

Nova tvornica kvasa. Finančno ministrstvo je dovolilo »Zadruzi inženjerjev, tehnologov in kemikov« v Beogradu, da morejo osnovati tvornico kvasa v Beogradu.

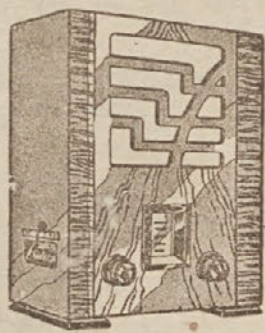
Izvoz ruske pšenice. Po krajšem zastoju je v preteklem mesecu Rusija spet izvozila večje količine pšenice. Ruska pšenica uspešno konkurira na evropskem trgu ameriški pšenici. Od 1. septembra do konca oktobra je Rusija izvozila na zapadno evropska tržišča skupno 819.000 centov napram 133.000 centom v istem razdobju 1934. leta. Poleg tega je Rusija izvozila velike količine ječmena v Ameriko, računa se, okroglo 6 milijonov centov. Rusija je namreč imela letos rekordno letino ječmena, poleg tega pa še v znatni meri olajšuje izvoz okolnosti, da se je največ ječmena pridelalo v okoliših morskikh luk.

Gospodarske vesti

Naš izvoz perutnine v Anglijo, Anglija je v letu 1934. uvozila iz Jugoslavije 32.000 mte zaklane perutnine in 29 in pol mte zaklanih puranov. V poslednjem času je za tri pence zvišala uvozno carino, kar je v znatni meri onemogočilo izvoz zaklane perutnine iz Jugoslavije, ki se je sicer lepo razvijal.

Nemške delniške družbe so v letošnjem letu delale s prav dobrim uspehom, pri večini je zabeležiti znatne dobičke. Na splošno pa znaša dobiček okroglo 5%.

DOSPEL JE NOV MALI SIERA

Siera
26

Naplačilo Din 180— in 18 obrokov po Din 135—

Pooblašteni trgovci po vseh večjih mestih

Zastopnik za Dravsko banovino: „Siera - RADIO“:
BRUNO KLEMENČIČ, Ljubljana
Miklošičeva cesta 30

- Enostavno ravnanje
- 3 najmodernejše elektronke
- KRATKI SREDNJI in DOLGI VALOVI
- Odličen sprejem tudi SAMO NA ZEMLJOVODNIK
- Razsvetljena skala z vpisanimi postajami
- Dinamični zvočnik
- Možnost priklopite na vse jakosti izmeničnega toka
- Cena v gotovini vsega Din 2250—
- Ugodna obročna odplačila

Ne bo
Vam žal!

Se danes si pre-skrbite in posku-site parketno voščilo

s katerim očistite Vaše parkete vseh madežev, sim daste lep sijaj, obenem pa osvežujoči duh v sobi.

Cena škatlji Din 10—
Velika škatlja Din 18—
Odprto po kg Din 24—

Glavna zaloga:
R. HAFNER, Ljubljana, Celovška c. 61
Telefon 35-65

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petitna vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znamkah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

CINOVNIK vešč vseh pisarniških del, perfekten knjigovodja tudi kartoteke bilancist, popolnoma samostojen, korespondent za slovensko, srbohrvatsko, nemško, italijansko in francosko, dober kalkulacant in administrator v neopovedani službi, želi ugodnejšega mesta. Informacije prvovrstne. Gre eventualno tudi izven Ljubljane. Cenj. ponudbe pod »Dober namestnik« na upravo lista.

SOSTANOVALCA v lepo, snažno sobo v centru mesta, z ali brez zajtrka, iščem. Naslov v upravi lista.

OPREMLJENO SOBITO oddam takoj ali pozneje mirni gospodični. Naslov v upravi »Glasu naroda«.

Pridobivajte in sporočajte upravi nove naročnike!

Imate
kaj prodati, kupiti
službe
iskati, ponujati
posojila
zaposeliti, posredovati
stanovanja
iskati, oddajati
potrebujete
hrano, oblačila,
knjige, pouk, razvedrila itd. vse
dobite
potom najcenejših
„Malih oglasov“
v „Glasu naroda“

Kupujte domače blago:

Litopon „Titanik“

orig. 30%-no blago, odporno proti svetlobi

Cinkovo belilo „Briljant“

zlati, srebrni, beli, zeleni, rdeči in sivi pečat

Svinčeni minij „Rubin“

z garant. 30—32% superoksida, oziroma 90—92% ortoplumbata

Blanc fix

v prahu in pastí,

ki je najmanj enakovredno najboljšim inozemskim znamkam.

V Zgornji Italiji pri Gorgonzoli sta dve reki preplavili vse ozemlje. Kmetje so rešili živino na višje ležečo cesto.

Budimpešta bo izpremenila svoje ime

Predsednik revizionistične lige Frau Herczeg je napisal te dni v listu »Pesti Hirlap« članek, v katerem navaja, da inozemci ne poznajo glavnega mesta Madjarske. Iz Nemčije se vedno naslavljajo pošne pošiljke v Budimpešto pod imenom »Ofen-Pest«. In celo na zapadu Evrope mnogi zamenjajo Budimpešto z Bukarešto, ker sta si ti dve imeni precej slični. Zaradi tega Herczeg predlaga, da bi se Budimpešta enostavno prekrstila v Buda, posebno, ker je »peste« staroslovanskega porekla in pomeni peč. V ostalih jezikih pa pomenja »Pest« kugo. Ime Budimpešta je bilo zakonito ustanovljeno leta 1872. Člankar trdi, da je ime Buda madjarskega ali turanskega porekla. To pa je pomota, ker so madjarske osebnosti nesporno dokazale, da je ime Buda nastalo od slovanske besede »voda« na »vudac« in kasneje »Buda«. To je bilo znano že več kakor pred sto leti in zaradi tega je neki veliki reformator predlagal, naj bi se madjarsko glavno mesto imenovalo »Delivare«, kar pomeni v turško-madjarskem jeziku »Lepo mesto« ali »Atilgrad«. Toda ta predlog je propadel in verjetno je, da bo propadel tudi Herczegov predlog. Nemogoče je izbrisati slovansko poreklo

tega mesta, ki je bilo pred sto leti nemško-srbsko, a od leta 1880. večinoma nemško. V Evropi ni nobenega mesta, katerega prebivalstvo bi bilo v pogledu pokolenj tako zamotano, kakor je slučaj z madjarskim glavnim mestom. Budimpeška aristokracija je skoro izključno inozemskega porekla in ravno tako tudi večina malega plemstva. V osrednjih uradih je 50 do 70 odst. uradnikov inozemskega t. j. slovanskega, nemškega in romunskega porekla, v kolikor niso židovskega. Židov je v Budimpešti nad četrt milijona. Samo sloji, ki so prišli iz province, imajo madjarsko pokolenje, in imajo službe nižjih kategorij. Zaradi tega zapušta Budimpešta v madjarskem življenju slab vtis. Budimpešta pogostokrat pomeni ožjo Madjarsko in kolikor govori v imenu madjarskega naroda, ne predstavlja volje naroda. Ako bo Budimpešta spremenila svoje ime, bo to povzročilo samo kaos, na stvari pa ne bo ničesar spremenjeno. Drugo bi bilo seveda, ako bi glavno madjarsko mesto izpremenilo svojo dušo in se približalo madjarskemu narodu. Toda gospod Herczeg o tem ne razmišlja.

Zanimiva iznajdljivost

Neka turška pivovarna je objavila v časopisih naslednji oglas: »V letnih mesecih 1936 bo vsaka steklenica našega piva opremljena z oštevilčeno etiketo, s katero se lahko vsak naš konzument udeleži vsakomesečnega žrebanja. Po tem žrebanju, ki se bodo vršila pod notarskim nadzorstvom, bodo razdeljeni dobijki po 10, 30 in 60 turških liber.« Verjetno je, da bo ta iznajdljivost prinesla pivovarni prav lep dobiček.

Samopomoč filmskih zvezd

Ameriški tisk neprestano poroča o vsakršnih senzacijah in izkoriščevalnih aferah v Hollywoodu. Včasih so te senzacije popolnoma reklamnega značaja, često pa gre za resnične izkoriščevalne namene. Zavoljo tega so se odločile hollywoodske filmske zvezde, da si bodo po načelu samopomoči osnovali svojo lastno policijo. Tozadevno so

naprosile M. Purvisa, znamenitega čikaškega detektiva, ki ima največ zaslug na tem, da je bil ujet John Dillinger, sovražnik države št. 1, naj jim izvede organizacijo. To idejo, po kateri naj bi bili odstranjeni vsi vsiljivi in izkoriščevalci filmskih zvezd, podpirajo znani filmski producenti. M. Purvis, ki se trenutno nahaja v Londonu, pa se še ni odločil, ali sprejme ali zavrne prošnjo filmskih zvezd.

Kako Madžari izumirajo

Na higienični razstavi v Pešti so statistike pokazale, da je bilo na ozemlju današnje Madjarske l. 1880 380.000 porodov, danes pa samo še 199.000. Izmed 3400 občin je že 905 občin uvedlo sistem enega otroka. Tekom 15 let je na Madžarskem umrlo 600 tisoč otrok v starosti enega leta. Statistika pravi, da je umrljivost na Madžarskem petkrat večja, kakor v Novi Zelandiji. Po lanskoletni statistiki umre na Madžarskem

dnevno 39 ljudi na tuberkulozi. Trenutno pa je kakor navaja statistika 350.000 jetičnih bolnikov, med katerimi 50.000 takih, ki jih je bilo treba takoj izolirati. Za vse te jetične nesrečnike pa je komaj 6000 postelj na razpolago in še te so komaj dvoodstotno zasedene, ker nimajo bolniki sredstev za zdravljenje. Tekom 10 let je na Madžarskem umrlo za tuberkulozo 200.000 oseb. Med 100.000 jih umre za tifuzom 114, 950 tisoč ljudi je okuženih s spolnimi boleznimi, kar v znatni meri omejuje porode.

Sokolstvo Petnajstletnica sokolskega odra na Viču

Prvi početki dramskega udejstvovanja viških diletantov segajo še v predvojno dobo. Kmalu po ustanovitvi viškega Sokola 1909. se je zbralo nekaj navdušenih Sokolov-ljubiteljev dramske umetnosti in ustanovili dramski odsek, ki se je takoj lotil dela. Sokol takrat še ni imel lastne strehe in je bil navezan na majhen salon gostilne pri Travnu na Glincah, kjer so se vršile gledališke predstave tudi v prvih letih po vojni. Kljub raznim tehničnim zavrekanem se je dramski odsek lepo razvijal. Višnji razmah in boljši uspehi pa so se pokazali leta 1920, ko si je Sokol zgradil lasten dom, s prostorno dvorano in primeren gledališki oder s potrebnimi kulisami in odgovarjajočo razsvetljavo.

Otvoritevna predstava v novem Sokolskem domu, združena z interno otvoritvijo doma je bila 4. decembra 1920. Vrli sokolski diletanti so uprizorili v režiji br. Pavla Boršnika Finžgarjevo narodno igro »Naša kri«. Predstava je izborna uspela, led je bil prebit in z vedno večjim veseljem so se marljivi igralci udeleževali na odrskih deskah. Dramski odsek je kmalu zaslovel, priglasi se so novi igralci in igralke, sledila so gostovanja v bližnjo in daljno okolico, pa tudi na Vič so prihajale gostovale bratske igralske družine.

Tudi dramski odsek je zadela včasih kriza, ki pa je potekla brez vsakih vidnejših posledic. Odšli so starejši, prišla je mlajša genera-

cija, ki nadaljuje delo starejših. 15letni jubilej bo dramski odsek proslavil v nedeljo 24. t. m. s »Schönherrjevo Zemljo« v režiji staroste br. Boršnika. Bratsko vabimo! —at.

Kultura

Muzej Tolstega v Moskvi

Muzej Leva Nikolaja Tolstega v Moskvi je ustanovilo »Društvo Tolstega« leta 1911., eno leto po njegovi smrti. V Društvo Tolstega so se vpisali vsi tedanji ugledni književniki, umetniki in javni delavci. V muzeju je zbrano vse, kar se nanaša na biografijo in zgodovino Tolstega. Tam so shranjeni portreti in kipi Tolstega, kakor tudi slike iz njegovega življenja in ilustracije k njegovim delom, ki so jih napravili najboljši ruski slikarji. V posebnem jeklenem prostoru se čuvajo velike zbirke originalnih rokopisov Tolstega, originalni rokopisi skoraj vseh njegovih književnih del, na tisoče pisem itd. V knjižnici muzeja so zbrana dela Tolstega v 32 jezikih in ogromna literatura o njem. V muzeju so nadalje mnogi predmeti, ki so bili njegova last, n. pr. velik zlat pas, ki ga je nosil Tolstoj v mladosti, ko je bil sodnik za kmete, sveče voščenke, ki sta jih imela pri poroki leta 1862 Tolstoj in njegova žena (ta svatba je opisana v romanu »Ana Karenina« kot svatba Levina in Kitty), kolo Tolstega, dragocena omara za pisalni pribor, okrašena z rodbinskimi miniaturnimi, ki je bila nekoč last matere Tolstega itd. Vso sobo zavzemajo spomini v zvezi z odhodom iz domače hiše Tolstega in njegove smrti, venec z groba Leva Nikolajeviča itd. Tam je tudi velika Rižepinova slika »Onkraj življenja«. To je kakor neka apoteoza Tolstega, slika Leva Nikolajeviča, obzarjena s sončnimi žarki ob zatonu in zasenčena s cvetočimi jablanami, v nebo uprtim pogledom v momentu molitve... To je bolj duhovni kakor telesni Tolstoj. Vse zbirke muzeja so urejene po kronološkem redu tako, da ima obiskovalec vtis, ko prehodi šest dvoran muzeja, da koraka skozi celo življenje Tolstega.

Ko so italijanske čete vkorakale v Makale, so jih sprejeli abesinski mladeniči z belimi zastavicami in z mošnjami, v katerih so imeli živež. S tem so naznanili, da se udajajo.

37

In kakor je bila prozna, je tujka sedla in jela spretno risati načrte, ki jih je smatral v. Berg za največjo tajno. Mož je prebledel:

— To vendar ni mogoče?!

— Kakor vidite, je prav lahko mogoče in celo resnično! se je zasmejala tujka.

Hans v. Berg je bil ves iz sebe. V tem trenutku je bil prepričan, da nima opraviti z nikakim demonom, ampak z bogve kako visoko osebnostjo, ki so mu jo v kdove kakšni misli poslali iz Berlina. Zagomazelo mu je po kosteh, ko se je nejasno domislil, da je še pravkar pred to zagonetko v poltemnem navalu klečal in s tem morda napravil svojo karijero.

— Tak je torej položaj? se je uslužno priklonil in razmišljal, kaj naj stori. V prvem trenutku mu je šinilo v misli, da bi naročil takojšno telefonsko zvezo z domovino, toda misel se je umaknila, še preden je bil mogel prav dojeti. Le kaj tiči za tem nenadnim obiskom? Vsekakor mora biti oprezen, da popravi vsaj to, kar je v šibkem trenutku tako nesrečno polumislil.

Gospa Reedelandova je strmela in si nikakor ni mogla pojasniti tega vedenja. Ali igra v. Berg komedijo? Čemu potem ta čudna zmeda? Ali gre za nenadoma razkrito ljubezensko avanturo? Zakaj radi take malenkosti toliko ceremonij? Saj ni prva niti zadnja!

Sredi ugibanja jo je presenetil v. Berg, ki je začel čisto mirno in z nasmeškom odklepati najbolj skrite predale svojega tresorja. Počel je to res tako mirno, kakor da odpira svoj dnevnik. Torej bo Nori na tako lahek način mogoče opraviti usodno nalogo in prinesiti v Pariz vse nemške skrivnosti. Čudovito, kako se včasih življenje igra s človekom. Ko je prišla sem, se ji ni niti sanjalo, kakšno presenečenje jo čaka. Uporabila je vsa sredstva, kar jih je poznala, da bi z njimi svoji že odhajajoči lepoti pomagala do popolne veljave. Hotela je biti očarljiva in vabljiva kakor nedotaknjeno dekle, da bi tako laže omrežila v. Berga, o katerem je vedela, da podleže ženskim čarom, ako ga človek naleti o pravem času. Zdaj pa vsega tega ni bilo treba. Kakor zrelo jabolko ji je vse padlo oziroma ji pada v naročje. Treba ji je samo sprejemati in odpotovati. Le kdo je bitje, ki ima nad Bergom tako oblast?

Med tem jo je ataše prijazno povabil, naj prisede. Kakor učitelj učenkam zemljevid je razgrinjal načrt za načrtom in podrobno pojasnjeval pomen posameznih različic. Gospa Nora je vročično trepetala in hitela z malim aparatom slikati tajne, ki jih je tako radodarno razgaljeval v. Berg. Tujka je ves čas ljubeznivo kramljala, se smehljala in pripominjala, kako se ji zdi tako igranje zabavno.

Polkovnik v. Berg je bil kakor pijan. Vse mišičje mu je podrhtevalo in njegovo živčevje je bilo napeto, da je vsak hip slišal glasove, ki jih je ustvarjala, oziroma sproti čarala njegova razgreta domišljija. Sproti si je celo odgovarjal na te namišljene glasove, radi česar je bila gospa Reedelandova prepričana, da ni z njegovo pametjo vse v redu, in je toliko bolj hitela s svojim delom.

Ko je menila, da je zbrala, kolikor ji je bilo potrebno, se je gospa Nora oprostila, češ da ne bi rada

več nadlegovala. Ataše jo je slišal samo kakor v snu in ni niti odgovoril niti se ni zmenil zanjo, ko je odhajala. Tujka je bila zdaj tako blizu njega in je bila tako neizrekljivo lepa, da je videl samo še njo. Za trenutek se mu je medlo zazdelo, kakor da ni nekaj v redu z njim, toda opojna omotica je takoj pregnala medlo svetlikanje te trenutne jasnosti in v. Berg je bil zopet popolnoma v območju čudovite sile, ki mu je ravnala misli in želje.

— Samo besedo! je trepetal. — Eno samo besedo iz tvojih ust, boginja moja!

— Kaj pa naj rečem?

— Reci, da si moja —

— Tega ne reče nikdar nobena pametna ženska moškemu, sem slišala nekje praviti, — in se ravnam po tem.

Ko je bila že zunaj, se je gospa Reedelandova nenadoma spomnila, da bi lahko nabrala še kaj več gradiva. V nadi, da se v. Berg ne zaveda, kaj počne, se je vrnila in jela brez ozira na atašeja naglo pospravljati, kar je bilo zanjo dragoceno. Niti opazila ni, kdaj je tujka izginila. Zato se tudi ni dosti zmenila za srčne izlive do brezumja razpaljenega atašeja, ki je bil v tem trenutku pripravljen dati dušo in telo za en sam viden znak naklonjenosti. V trenutku, ko je menil, da bo objel zagonetno bitje, pa se je zgodilo nekaj nenavadnega. Kakor bi mu bila mahoma padla mrena raz oči, se je zavedel, da proži roke gospe Reedelandovi. Čeprav je bil vaje najrazličnejših neprilic in zagat že po naravi svojega poklica, je bil ta trenutek tako v zadregi, da se je skoraj jezno lopnil z dlanjo po čelu in si začel meti oči, toda bilo je vse zaman. Gospa Nora je resnično stala pred njim in se mu zmagovito, prezirljivo smehljala.